

2013 m. spalio 18 d., penktadienis

Nr. 38 (1052) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Pokalbis su pianistu Gintaru Januševičiumi

3

Ispūdžiai iš XXVI festivalio „Vilnius Jazz“

5

Premjeros Vilniaus teatruose

6

Kauno bienalė „Unitekstas“

J. LAPTEVIO NUOTR.

Marija Šnipaitė, „Kas kartą“ 2013 m.

8

„Nepatogus kinas“ provokuoja

9

Nauji filmai – „Vardas tamsoje“

Sigita Maslauskaite, ekspozicija Visų Šventujų g. 5 Vilniuje

STRAIPSNIO AUTORES NUOTR.

Šventieji kaip praeiviai

Sigitos Maslauskaités paroda „Aš taip gyvenu. Vienuolynų fresku personažai ir kiti herojai“

Monika Krikštopaitė

Buvusio Visų Šventujų karmelitų vienuolyno koridoriuje (Visų Šventujų g. 5, Vilnius) spalio 12–13 d. veikė tapytojos Sigitos Maslauskaités paroda. Tik dvi dienas, bet su autore ir arbata iš čia pat – gyvenimo ir darbo patalpų, kurias irgi buvo leista apžiūrėti. Dalis parodos persikėlė į VDA „Akademijos“ galeriją, tačiau ją tegalime vadinti fragmentu, nes parodos patyrimui bene svarbiausios buvusio vienuolyno erdvės: skliautuotas, platus, nenudailintas koridorius, jo švelnios, žingsnių numaigytos medinės grindys, kaimynų durys, kuriuos gali tučtuojau atsiverti, o iš jų koks nors žmogus trenktis kakta, mažoki langai, tamsokame koridoriuje virstantys beveik prožektoriais ir verčiantys ieškoti, iš kurios pusės kuris paveikslas matosi, šviesos srautai, kartais virstantys apreiškiomo iliustracija. O ir paveikslų personažai, išsilieję į tokią judėjimui ne-

spoksant skirtą erdvę, pavirsta paprastais praeiviais, kuriuos smagiau apžiūrinėt iš nugaras, kaip ir duris, siek tiek per nuotoli, kad nepažeisum asmeninės erdvės.

Parodos pavadinimas – „Aš taip gyvenu“ – siek tiek paaškina drobių motyvus. Sigita Maslauskaite nuosekliai domisi bažnytiniu paveldu darbe (yra Bažnytinio paveldo muziejaus direktorė), gyvena buvusio vienuolyno patalpose, gieda Bernardinų bažnyčios chore „Langas“, tapo pleneruose įvairiuose vienuolynuose ir t.t. Kitaip tarant, ikonografija ja supa. O kai tai atsiinka nuolat, šios veikėjai išsigyvena į realybę, tampa kaimynais, kuriuos gali pažinti iš žingsnių, laikyseños, kosčiojimo, šešėlio ir dar ko nors, ko kasdienybėje neartikuliuoji. Juk gaila laikyti savo kaimynus apverstus, suremtus į vieną krūvą, norisi leisti jiems „prasi-vėdinti“, paklaidžioti daug paralelinių erdvų apimančiamė koridoriuje.

Tarp durų ir langų išdėstyti paveikslai neišvengiamai sukuria san-

tyk su jais. Vienas, atrodo, tik ką išėjo, gal parūkyti, nes šalia – viciénė peleninė, kitas tuož čiups už rankenos, gal net skuba, nes bulvės užvirė. Viena moterų neša dubenį kaimynei paskolinti, kita atsidėkodama – obuolį. Vienas kaimynas groja gitara, kitas vengia šurmilio ir stengiasi išslinkti nepamatytas. Iš fresku „natūros“ perkelti personažai nėra labai konkretūs, bet aišku, kad jie atkeliau iš veiksmo scenų, todėl veiksmas, tik jau spontaniškas, užverda ir Visų Šventujų koridoriuje. Istorijos rutuliojasi neprashomas, tereikia keliais kartus skirtingai pakartoti maršrutą. Tirštas, slenkantis tavo pačios šešėlis įtikins, kad judejys nepasivaideno. O riebi aliejinė tapyba su besiraitančiais blikais tik paantrins. Tapytojos ekspresija gimininkai sienų raibuliams ir drėgmės dėmėms. Ir nieko čia keista – viskas susipynė ir čia kalta pasąmonė.

Šventieji žmogėnai ne per daug į

NUKELTA | 6 PSL.

Abipusio ryšio pusiaukelė

Pianistą Gintarą Januševičių kalbina Gerūta Griniūtė

Pianistas Gintaras Januševičius, vasarą skambinęs Biržuose, spalio 6 d. pakvietės klausytojus į fortepijono rečitalį Užutrakio dvaro sodybos rūmuose, o spalio 10 d. Kauno filharmonijoje kartu su smuikininkė Svetlana Maigienė, klarinetininku Jurijumi Rezničenku ir fagotininku Andriumi Puplauskui klausytojams dovanojęs kamerinės muzikos koncertą, Lietuvoje visada laukiamas. Šiuo metu jis gyvena ir kuria Vokietijoje, Hanoverje.

Pianisto muzikinis kelias, prasidėjęs Klaipėdos Eduardu Balsio menų gimnazijoje, vėliau teše Nacinalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje, Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, o nuo 2004 m. – Hanoverio aukštojoje muzikos ir teatro mokykloje. Atlikėjo pedagogai gretose – doc. Jurgis Bialobžeskius, prof. Vladimiras Krainevas, prof. Berndas Goetzke. Grand Prix tarpautiniam F. Chopino pianistų konkurse Estijoje, tarptautiniu „Yamaha“ (Vilniuje) bei „Yehudi Menuhin Life Music Now“ (Hanoverje) fondų surengtų konkursų stipendijos, tarpatautinio M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursu III premija, aukso medalis ir koncertų turas, laimėtas pianistų konkurse „Palma de Mallorca“ (Ispanijoje) – tai tik dalis atlikėjo muzikinių laurų. G. Januševičius taip pat yra koncertų serijos „Plathner's Eleven“ meno vadovas bei muzikos konkurso „Die Hannoversche Börse der Musiktalente“ įkūrėjas ir vyriausiasis produseris.

Apie įvairiapusę veiklą ir sceninį gyvenimą kalbėjomės pianistui vieninteliui Lietuvoje.

Daug metų gyveni atlikėjo gyvenimą, kvieti Lietuvos ir užsienio klausytojus į klasikinės muzikos koncertus. Ką šiandien reiškia būti pianistu?

Jei to kas nors būtų paklausęs prieš dešimt metų, tikriausiai būčiau atsakęs kaip nors skambiai ir pakylėtai. Tačiau šiandien suvokiu, kad man teko didelė laimė ir garbė daryti tą darbą, kuri darau. Būti pianistu man reiškia turėti galimybę tiesiogiai bendrauti su klausytojais man pažystama muzikos kalba. Tačiau kiekvienas atlikėjas vieną dieną galiapti nebeaktualus. Būtina sekti aktualijas, suprasti publikos skonius. Žinoma, klausytojams patraukti nereikia, bet svarbu žinoti, kokiai publikai groj, ir stengtis duoti tiek, kiek klausytojas gali aprėpti. Kai pagaliau suvokiai, kiek klausytojo nuomonę lemia muzikantu žmogiškosios savybės, supratau, ką turėčiau daryti. Man dabar jau neįprasta koncertuoti salėse, kuriose yra pranešėjas. Jei pavyksta, išsideru galimybę šnekėtis su publiką. Mano koncertuose publiką gauna ne tik muzikai, bet ir informaciją, kurios jie galbūt niekada neišgirdo mokykloje.

Taigi, vien muzikos neužtenka, kad

Gintaras Januševičius. 2011 m.

NUOTRAUKA IŠ SHENZHEN TARPTAUTINIO PIANISTŲ KONKURSO KINIOJE

idėja būtų įgyvendinta ir koncerto programa įvyktų?

Muzika – ilgametis darbas, domėjimas, koncertų klausymas. Štai spalio mėnesį Lietuvoje grojau dviejųose koncertuose iš eilės: Užutrakio dvare ir Kaune. Abiejose koncertuose kalbėjau, bendrauva, susipažinau su publiką, jaučiau, kurie klausytojai yra profesionalūs muzikai, o kurie – mėgėjai.

Vokietijoje negaléčiau pragyventi, jei į koncertus ateitų tik muzikantai. Tėn didžioji dalis publikos yra muzikos mėgėjai. Iš klasikinės muzikos koncertų jie stengiasi „pasisiimti“ daugiau nei tik malonumą, atspalaidavimą. Žinoti tiek, kiek ilgus metus studijavę muzikai, jie negali, bet nori. Todėl visada stengiuosi juos pasitiki toje „žinių pusiaukele“, o po koncerto dažnai jaučiu, kad padėjau jiems priartėti prie galimybės natūraliai mėgautis muzika.

Ar svarbus abipusis bendraimas su konerto klausytoju?

Labai svarbus. Be to, kad privačiai palaikyti gerą atlikimo formą, dar turi apgalvoti ir parengti informaciją, su kuria tuos kūriniai pristatysiu. Neketinu koncerto paversti muzikos literatūros paskaita, kurioje būtų pernelyg detalai gildenamos muzikinės temos. Tačiau matau, kad žmonėms įdomu sužinoti, iš kur yra atkeliausi kūrinio tema, arba kad kompozitorius ją sukūrė įsimylėjęs merginą, kuriai ta tema labai patiko. Klasikinės muzikos kompozitoriai – ne astralinės būtybės. Jie buvo tokie patys žmonės: rytais pusryčiaudavo, vakarais gerdavo vyną. Manau, svarbu suvokti, kad muzika ir praėjusiais amžiais, ir šiandien yra kilusi iš kasdienių įvykių, pojūčių, kad ji – gyvenimo palydovė.

Tokių būdu praėjusių amžių muziką stengesi paversti svarbia šiandieniniam klausytojui?

Ir taip, ir ne. Vokietijoje, kur dabar gyvenu, klasikinės muzikos koncertų lankymas, regis, yra toks dažnas ir įprastas, kaip ir ējimas į kiną. Kaip užklupus lietuvių žmonės įbėga į kino pastatą ir, paklauso, koks artimiausias kino seansas, nusiperka bilietą, taip kartais spontaniškai jie nusiperka ir klasikinės muzikos koncerto bilietus. Tačiau tokiam reiškinui reikia terpės – tradicijos,

mentaliteto, galiausiai net finansinės bazės. Nežinau, ar Lietuvoje tokia terpė jau yra.

Vokietijoje koncertų lankymo tradicijos formavosi ištisu šimtmecius. O mes savasias dar brandiname?

Lietuvoje daugelis dalykai nėra galutiniai susiformavę ir neturi tokų gilių tradicijų kaip Vokietijoje. Daugelis veiksnių, tarp jų ir sovietinė okupacija, tam užkarto kelią. Išsivaizduokime, juk Vokietijoje gyveno Johannas Sebastianas Bachas, Johannas Jakobas Schützas, per Vokietijos miestelius važinėdavo koncertuodami žymiausiai atlikėjai. Nepaisant didžiulio kartų ir epochų skirtumo, vokiečiams savų kraštų kompozitoriai yra tokie pat artimi, kaip mums artimi mūsų krepšininkai.

Ar, pasiėmės idėjų, įgavęs kitokios patirties, jauti norą parvežti kažką naujojį į Lietuvą?

Aš net nežinau, kas Lietuvoje būtų nauja. Čia vyksta fantastiški projektai, į Lietuvą atvyksta žvaigždės, kurių ir Vokietijoje klausytojai laukia metų metus. Nemanau, kad geriausiai koncertu pasiūla Lietuvuje savo kokybe nusileidžia vokiškiems. Tiesiog Vokietijoje tuo kultūros reneginių begalę kartų daugiau. Grojama tiek tūkstančiai talpinančiose salėse, tiek atvirose erdvėse, organizuojama nesuskaičiuojama galybė koncertų privačiuose namuose ir net butuose.

Muzikinis klausytojų pasirengimas Lietuvoje ir Vokietijoje: ar įžvelgi skirtumus?

Daugiau skiriasi kiekis žmonių, pasirengusiu atėiti į klasikinės muzikos koncertus ir juose jaustis patogiai. Pavyzdžiu, Lietuvuje kartais matyti, kad muzikos pasiklausyti atėjė žmonės jaučiasi nesmagiai, nežino, kada ploti. Lygiai kaip ir aš jausdavau nesmagiai bažnyčioje per misias, nežinodamas, kur reikia atsklapti, kur atsistoti, o kur giedoti. Kuo dažniau lankaisi koncertuose, tuo daugiau pažįsti. Žmonių, kuriems klasikinių koncertų lankymas yra beveik kasdienis dalykas, Vokietijoje labai daug.

Ar tai reiškia, kad Vokietijoje koncertų salės visada pilnos?

Nebūtinai. Yra buvę, kad koncer-

tą grojau septyniems žmonėms – tuo metu Vokietijos nacionalinė futbolo rinktinė pasaulio čempionate triuškino anglus. Kaskart po įvarčio į salę jeidavo žmogus ir tai džiugiai pranešdavo.

Kai kurie atlikėjai teigia, kad nėra skirtumo, ar grojti tūkstančiu, ar tik vienam žmogui. O pats ar jauti skirtumą, grodamas keturiems šimtams ar septyniems klausytojams?

Groti septyniems žmonėms man yra kur kas maloniau, intymiau. Koncerto pabaigoje aš jau žinočiau visų jų vardus, vėliau vienas kitą pažintumėm gatvėje. Gyvas ryšys tarp atlikėjo ir publikos tik per muziką užsimegztį negali, todėl ir noriu bendrauti. Nepatinka į žmones žiūrėti iš aukštai, tad džiaugiuosi, kai salėse, kuriose skambinu, nebūna pakylas. Dažnai tai – vienuolynai, pilys, salonai.

Kelias į sėkmę ir pripažinimą: sudėtingas, painus, o gal visai paprastas?

Kiekvieno žmogaus sėkmę priklauso ne tik nuo jo profesinių gabumų, bet ir nuo to, kaip jis sugeba save pateikti. Aš gana vėlai pradėjau profesionaliai užsiiminėti savo paties vadyba. Kažkodėl mus Lietuvuje mokė, kad viskas bus padaryta už mus, siūlytis nereikia ir net gedinia. Bet kaip kitaip sužinoti apie tą, kuris gali groti, turi puikią programą, tačiau neišlenda iš auditorijos? Ar gali tikėtis, kad tame, lėtai dirbant prie oktavų pasažo, pro dvigubas duris išgirs koncertų organizatorius ir pasiūlys koncertų? Juk ne paslapstis, jog dažnai atlikėjų į sceną patenkla dėl viešiųjų ryšių. Didžioji dalis mano publikos apie mane sužinojo per projektus, kuriuos aš pats organizavau, pradėjau nuo nulio. Nežinau, ar dabar sugerbčiau surinkti pilną salę naujamieji mieste, kuriame manęs nepažista. Tam reikytų puikios organizacijos bei viešiųjų ryšių. Tačiau žmonės, kuriems patinka tai, ką darau, iki šiol rašo atsiliepimus, linkėjimus, parašo, kai išgirsta mano įrašą per radiją.

Vadybinė ir sceninė veiklą – dvi skirtinės sritis – Tau sekasi derinti, tačiau ar jos viena kitai netrukdo?

Vadybine veikla užsiuumu ne dėl to, kad reikėtu, o dėl to, kad man smanau. Tai savo kūryba. Dienomis ir naktimis mąstau apie įvairias programas, noriu, kad tai pamatyti ir išgirstu kuo daugiau žmonių. Studijau tik muziką ir galimybę pasirinkti kitą profesiją neturiu, todėl privalau iš to užsidirbti. Lietuvuje žmonės dar nėra įpratę žiūrėti į atlikėjų kaip į socialiai lygū kurių dirbu darbuotojai, mažai kas suvokia, kiek valandų atlikėjas paaukoja programai parengti, kūrinių atlikimui tobulinti, ir net negauna sveikatos draudimo... Vadyba padeda už ijdėtą darbą gauti deramą atlygi.

Šią kartą į Lietuvą atvežei ir solinė, ir kamerinio ansamblio programą. Kaip atrenki kūrinius koncertams?

Viskas priklauso nuo idėjos. Prancūzų metu programa vadinosi „Rusiška brangenybių dėžutė“. Idėja gimbė tada, kai mano profesorius B. Goetzke pasiūlė išmokti Claude'o Debussy „Slavišką baladę“. Tai nuostabus kūriny. Tuomet man kilo idėja paieškoti daugiau ne rusų kompozitorių kūrinių rusiška tematika. Radau nemažai. Taip į programą atkeliau Ludwigo van Beethoveno „Variacijos rusiško šokio tema“, Ferenco Lisztu „Rusiškas galopas“. Pastebėjės, kad iki pilnos programos dar kažko trūksta, nuspindžiau įgyvendinti seną svajonę – išmokti kūrinius tų kompozitorių, kurių dar negrojau, bet apie kuriuos jau seniai mąščiau. Taip programoje atsirado Piotro Čaikovskio „Dumka“, Aleksandro Borodino „Scherzo“, Nikolajaus Kapustino Variacijos. O dabartinė mano programa brendo trejus metus. Pagerbdamas savo mėgstamiausią kompozitorių Sergejų Rachmaninovą dvigubo jubiliejaus proga (140 gimimo ir 70 metų mirties metinės, – aut. past.), užsibréžiau atlikti programą, kurią jis pats grojo 1913 metais. Skambinau į Peterburgą, Maskvą, į archyvą Šveicarijoje, kol viską susižinojau. Ta programą sudėlioju ta pačia eilės tvarka, kokia ji buvo atlikta prieš 100 metų.

Būdamas gabus atlikėjas ir koncertų organizatorius, tikriausiai sulauki ir pedagoginių pasiūlymų? Jei taip, ar pedagoginė veikla Tau artima?

Kai kviečia skaiti paskaitų, nurostu: buvau Japonijoje, Kinijoje, Ispanijoje, Rumunijoje, Moldovoje. Tikiuosi sulaukti kvietimo ir iš Lietuvos. Man patinka perduoti savo idėjas, bendrauti. Man dar reikia pačiam labai daug suprasti savo gyvenime. Juk pedagogika – tai ne knygose perskaitytos žinios. Tie, kurie mokytuosi pas mane, žinotų, jog dalinuosi savo paties gyvenimo patirtimi.

Mokytojo darbą vertini labai atsakingai ir rūmtai. Ar yra pedagogų, kuriuos galėtum paminėti kaip palikusius ryškiausią pėdsaką Tavo profesinio tobulejimo kelyje?

Kiekvienas pedagogas paliko labai didelę dalį savęs mano gyvenime. Paprasto „aciū“ nepakaktų. Kai pedagogas patiki tau savo laiką, idėjas, globoja tave kaip savo šeimos narį – tai neįkainojama. Vaikystėje turėjau galimybę gyventi nekomerciniame pasaulyje. Žinau, su kokia širdimi ir atsidavimu dirbo ir tebedirba Lietuvos pedagogai. Žemai lenkiuosi didžiajai daliai Nacioninės M.K. Čiurlionio menų mokyklos pedagogų, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos dėstytojų. Su kokia energija ir kokiu užmoju jie dirba, kiek altruizmo ir paslaukojimo jų kasdienybėje! Gaila, kad dažnai žmonės tai priima kaip savaimė suprantamą dalyką. Susipažinęs su daugelio šalių mokymo kultūromis, prilyginčiai savo patirtį Lietuvos stebuklui.

Daug geros muzikos

Ispūdžiai iš XXVI festivalio „Vilnius Jazz“

Algirdas Klovai

Aš labai mėgstu festivalį „Vilnius Jazz“, nes Jame visada gausu įvairausių krypčių muzikantų, atliekančių įvairiausią naują muziką. Vienintelė bėda, kad absoliučiai visko išgirsti, net ir nieko kito neveikiant, yra praktiškai neįmanoma. Taigi, višių muzikantų, gaila, nepajégiau išgirsti ir šiemet, tačiau tiek, kick pavysko pasiklausyti, padarę puikų išpuštį.

Pirmai kregždė, suskambusi „Piano.lt“ salėje ir šiuolaikinio džiazo festivali „Vilnius Jazz“ pradėjusi soliniu koncertu, buvo tikrai novatoriškiausia slovėnų džiazo pianistė Kaja Draksler. Tai pirmoji festivalio pažintis su Slovėnijos džiazo. Kaja džiazo fortepijoną studijavo Olandijoje, paskui tobulinosi Niujorke. „Vilnius Jazz“ produiseris Antanas Gustys išgirdo K. Draksler Liublijanos džiazo festivalyje, savo stilistiką artimam mūsiškiui „Vilnius Jazz“. Šis koncertas tapo puikiu įvadu į festivali ir paliko neblogą išpuštį, nes jautėsi Kajos Draksler – pianistės, kūrėjos, improvizatorės – talentas. Galbūt jai dar nėra lengva vienodai puikiai išlaikyti viso koncerto įtampą, nes šiek tiek nukenčia kompozicijų forma. Jos muzikoje rasime daug ko-minimalistinių studijų, ekspresso-nizmo, jaunatiškos energijos, puikios technikos ir gana drastiškų išraiškos priemonių, kurios primena „Varšuvos rudens“ festivali prieš gerus keturiems metus. Visa tai turbūt dar jauno menininko požymiai. Kiek žinau, Kaja koncertuoja su įvairiais šiuolaikinio džiazo kolektyvais, turi savo kvintetą, taigi yra viltis ją dar išgirsti ir Lietuvoje.

Pirmajį koncertą Rusų dramos teatre pradėjo pirmą kartą Vilniuje besilankantis puikus vibrofono virtuozas iš Liuksemburgo Pascalis Schumacheris. Šis muzikas nuolat gauna įvairiausius apdovanojimus, ir tikrai ne veltui. Seniai jau nesuturėjės tokio malonumo klausydamas gana naujos, bet labai gerai suprantamos ir įsimenančios muzikos. Nepriekaištinga technika, melodikos ir harmonijos pusiausvyra, ritmo pojūtis, saikingas jausmų bagažas susijungia į labai gražią ir gana įdomią muziką. Kompozicijos, galima sakyti, tobulos, sukonstruotos idealiai, garso kokybė nepriekaištinga, tiesiog krištolinė. Beje, visa tai vienas Schumacheris vargu ar galėtų pasiekti. Jam padeda puikiai susigrojusi muzikantų komanda: Vokietijoje gimęs pianistas Franzas von Chossy, belgas kontrabosinininkas, muzikos karjerą metalo ir folk muzikos scenose pradėjęs Christophe'as Devischeris ir vokiečių būgnininkas Jensas Düppe, džiaza vadinantis savo religija. Šie atlikėjai padeda piešti įkvėpiantiesi vaizduotę, skambius akustinius garsovaizdžius, o jie užlieja klausytojus žanrinį ribų neturinčia svajingą melancholiją, žinoma, su energijos protrūkia. Pasiklausęs

šio kvarteto, buvau jau nutaręs išigytį įrašų ir dažnai ju klausytis namuose, bet, nelaimei, menininkas pamiršo jų pamiršti.

Antrojoje koncerto dalyje mūsų vėl laukė emociškai ir dvaisikai stiprus muzikinis reiškinys. Nors panaras žanro kūrybos nelabai mėgstu, reikia pripažinti, kad išpudis buvo stiprus. Jau vien sveicarų grupės pavadinimas intriguoja – „Hildegard Lernt Fliegen“ („Hildegardė mokosi skraidinti“), o muzikos stilistiką tikrai sunku įvardyti. Ji trykšta sąmoju ir nežabotu polēkiu. Tai džiazo, triukšmo meno, kabaretto, o gal net roko mišinys. Kabaretą priminė labiausiai, bet negali nesizaverti vokalisto ir šios įvairiaiplanės grupės iškūrėjo, kompozicijų autorius Andreaso Schaerero balso valdymo ir kompozicinio meno vingrybėmis. Jis, kaip ir buvo anonsuota, yra tikras balso akrobatas – savo balsu gali iškūnти bet ką. Tai ir operinis dainavimas, ir beat box, ir gražus džiazo pojūtis, puiki technika. Jam muzikavimas – tarsi apsvaimimo būsenai. Radau gražų sakinių festivali reklamuojančiuose straipsniuose, kurio negaliu nepacituti: „Andreasas lyg apsčastas diriguoją „Hildegard“ orkestrui, suaudžiančiam, atrodytų, tarpusavyje nesusiejamus dalykus.“ Tikra tiesa, man irgi taip atrodė.

Penktadienį, manau, įvyko didysis festivalio sprogimas. Negana to,

suderinimas. Kai tai suprantį, gali suprasti ir legendinius jo žodžius: „Mano muzika niekada nebuvu spontaniška: viskas yra išmokta ir surepetuota.“

O kaip nuostabu, kai turi tokį partnerį kaip Vladimiras Tarasovas, kuris tikraja to žodžio prasme gali viską. Duetas tėsia panašios krypties darbu ciklą, kurio įkvėpimo šaltinis yra Sergejaus Prokofjevo kūryba, pradėta su pianistu Petru Geniušu. Kadangi šiame projekte Vladimiriukas Čekasinui, matyt, labai pritrūko pianisto, jis fortепijonu daug grojo pats. Ir tai buvo nuostabu. Šioje kompozicijoje nemažą vaidmenį atliko ir elektroninė technika, na ir negaliu nepaminėti puikaus garso režisierius Edmondo Babensko darbo.

Antroji šio vakaro dalis taip pat turėjo būti išpudinga, tačiau po Vladimiro Čekasino ir Vladimiro Tarasovo kuo nors nustebinti labai sudėtinga. Bent jau kiekybė buvo išpudinga. Tiesa, ne vien atlikėjų kiekiai garsus dvidešimtmetį švenčiantis Bruselio džiazo orkestras. Šis kolektyvas dažnai rengia bendrus projektus su klasikinės muzikos atlikėjais. Kartu su afrikietė vokaliste Tutu Puane orkestras įraše Pietų Afrikos dainų aranžuočių albumą, bendradarbiauja su žymiaisiais bigbendo muzikos bei džiazo autoritetais, ryškiu jubiliejiniu metu akcentu tapo projektai su vienu

Vladimiras Čekasinas ir Vladimiras Tarasovas

D. JADEVIČIENĖS NUOTRAUKOS

bai stiprū tradicinį bigbandą, o šiuolaikinio džiazo festivalyje laukiame ko nors drasesnio. Na, tie paveikslėliai gal kiek ir gelbėjo.

Intrigą žadėjo lietuvių akademinių muzikos kompozitorius Osvaldo Balakausko kūrinio „Pavasario psalmės“ premjera „Vilnius Jazz“ festivalyje. Tai tikrai gražus, pavarui dvelkiantis, nedidelis tekancios muzikos kūrinėlis, kiek priminės pirmuosius vandens šaltinėlius, prasiskverbiančius iš sniegų ir ledų sukaustytos gamtos. Žinoma, šiuolaikinis džiazas – tokia savoka, į kuria galį sutilpsti kas tik nori, tačiau šioje muzikoje vis dėlto pasigedau „džiažiškesnės“ harmonijos, spontaniškesnių improvizacijų ir kiek labiau išnaudotų tokį džiazo grandų kaip Arkadijus Gotesmanas, Valerijus Ramoška ar Tomas Botyrus. Tikru flagmanu čia buvo visą šį kūrinių dirigavęs Donatas Katkus.

Laba stiprus, imponantiškas, bet protinges ir be galio profesionalus prancūzų džiazo kompozitorius ir pianisto Andy Emlerio „Mega-Octet“ – tai puikių muzikantų ir skirtingu džiazo stilių muzikos rinkinys. Jie devyni – oktetas ir jų lyderis. Kolektyvas gyvoja jau daugiau nei dvidešimt metų. Kurdamas šiai grupei A. Emleris, kurį, beje, jau matėme festivalio scenoje ir anksčiau, paiko kiekvieno nario individualaus stiliumis ir instrumento skambesio, o muzikantai savo ruožtu jau puikiai perprato lyderio polinkius bei gebėjimą išlaviruoti tarp spontaniškumo ir savikontrolės, tiksliai užrašytais tekstais perteikti improvizacijų muzikos polėki ir žaismę. A. Emlerio kūriniai atveria spalvingą žmogaus emocijų spektrą, alsuoja energija, žavi impresionistiniai potėpiais ir humoru blyksniais. Visa tai pajautau sekdamas kiekvieną muzikantą, jo solo ir grojimą grupėje. Net trys ypač skirtinti saksofonistai, tūbos virtuozas, puikus būgnininkas, labai originalus perkusijos meistras, grojantis daugybė matytų ir nematyti instrumentų, labai įdomus kontrabosinininkas, na ir, žinoma, pats maestro Andy Emleris, kuris lyg ir nelabai pastebimas, bet neaišku, kas būtų be jo... Beje, žavėjo muzikantų galantiškumas ir džentelmeniškumas scenoje – svarbiausi yra ne visi, o tas, kuris tuo metu groja solo.

Teatleidžia man tie, kurių nepamėjau. Tegyvuoja festivalis „Vilnius Jazz“, tegyvuoja Antanas Gustys.

Hildegard Lernt Fliegen

kad scenoje išvydome ir išgirdome du ne tik Lietuvos, bet ir pasaulio džiazo avangardo grandus Vladimiro Čekasiną ir Vladimiro Tarasovą, vienam iš jų buvo įteiktas svarbiausias festivalio apdovanojimas. Graži tradicija – tarptautinis džiazo festivalis „Vilnius Jazz“ kasmet įteikia apdovanojimą „Už indėlį į Lietuvos džiazo kultūrą“. Šiemet laureatą tapo Lietuvos džiazo legenda, unikalus muzikantas, kompozitorius, režisierius, pedagogas Vladimiras Čekasinas. Manau, ši žmogų pati pirmą reikėjo apdovanoti tokiu priзу, nes visa Lietuvos džiazo mokykla be jo nuopelnų arba būtų kitokia, arba jos nebūtų visai. Na, geriau vėliau negu niekada.

Labiausiai man patinka Vladimiro Čekasinio tikslumas, kompozitorius ir improvizatoriaus bei puikaus muzikanto talento jungimas ir

geriausiu pasaulio saksofonininku Joe Lovano.

Ši kolektyvą prieš kelerius metus esame girdėję Vilnius filharmonijos salėje. „Vilnius Jazz“ festivalyje penktadienį belgų orkestras pristatė kitokios krypties netradicinį projektą „Graphicology“. Tai – vaizduojamojo meno ir muzikos, komiksų bei gyro džiazo sintezę.

Bruselio džiazo orkestras užsakė šešiems kompozitoriams sukurti garso takelius žinomo komiksų autoriaus belgo Philipo Paquet durbams. Dvi savo istorijas dailininkas sukūrė specialiai šia proga, tarp hejų pavaizduodamas ir orkestra bei save. P. Paquet piešiniai tapo savo skambesio, o muzikantai savo ruožtu jau puikiai perprato lyderio polinkius bei gebėjimą išlaviruoti tarp spontaniškumo ir savikontrolės, tiksliai užrašytais tekstais perteikti improvizacijų muzikos polėki ir žaismę. A. Emlerio kūriniai atveria spalvingą žmogaus emocijų spektrą, alsuoja energija, žavi impresionistiniai potėpiais ir humoru blyksniais. Visa tai pajautau sekdamas kiekvieną muzikantą, jo solo ir grojimą grupėje. Net trys ypač skirtinti saksofonistai, tūbos virtuozas, puikus būgnininkas, labai originalus perkusijos meistras, grojantis daugybė matytų ir nematyti instrumentų, labai įdomus kontrabosinininkas, na ir, žinoma, pats maestro Andy Emleris, kuris lyg ir nelabai pastebimas, bet neaišku, kas būtų be jo... Beje, žavėjo muzikantų galantiškumas ir džentelmeniškumas scenoje – svarbiausi yra ne visi, o tas, kuris tuo metu groja solo.

Spalio 13 d. dieniniam koncerte Rusų dramos teatre įvyko tradicinės 8-asis „Vilnius Jazz Young Power“ konkursas. Čia savo džiazo kompozicijas pristatė dvi mišrios sudėties sostinės mokyklų grupės „Kaff“ ir „Legentet“ bei Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentų kolektyvas „R.A.D.D.“ ir Vilniaus kolegijos trio „In Albedo“. Malonu, kad festivalis skatinė jau nuosiuosius muzikantus groti, organizuoti vis naujas grupes. Štai dvi jų susikūrė specialiai konkursui ir viena ji netgi laimėjo. Komisijos darse dalyvavęs Davidas Fiuczynskis įteikė pagrindinį prizą grupei „R.A.D.D.“.

Nors festivalis buvo skirtas įvairiems Europos muzikantams, visas vakarinis koncertas atiduotas gitaros meistriui Davidui Fiuczynskiui ir jo grupei „Planet Microjam“ iš JAV. Be jokios abejonių, tai puikus muzikantas ir didžiausia šių metų festivalio žvaigždė. D. Fiuczynskis – vienas pirmųjų gitaristų, susidomėjusių mikrotonine kūryba, grojančių specialiai jam pagamintais mikrotoninių instrumentais. Gitaristas tyrija mikrotonais grindžiamas turkų, arabų, kinų ir kitų tautų melodijas, naudoja jų elementus savo kompozicijose. Niekas negali ištremti iš atminties tų dienų, kai muzikos pasaulyje sužinojo Davido Fiuczynskio, kaip funk džiazo grupės „Screaming Headless Torsos“ įkūrėjo, vardu „Planet Microjam“ yra jo ilgalaikių ieškojimų rezultatas. Grupės sudėtyje tikrai puikūs muzikantai. Labiausiai išsiskyrė labai charakteringa būgnininkė Amber Baker, kurios vardą pats maestro scenoje išvertė į lietuvių kalbą – „Gintaras Kepėjas“. Labai įdomus mikrotoninių klavišinių „valdytojas“ Utaras Artumas. Kompozitorius ir produseris Justinas Schortsteinas grojo bosu. Visi jie gana jauni ir labai talentingi žmonės, tik man kažkodėl pasirodė, kad muzika, kuria jie groja, reikalauja ypač daug jėgų, technikos ir temperamento, todėl kuo labiau į koncerto pabėgą, juo labiau krito emocinė kreivė. Bet kuriuo atveju, buvo labai įdomu.

Teatleidžia man tie, kurių nepamėjau. Tegyvuoja festivalis „Vilnius Jazz“, tegyvuoja Antanas Gustys.

Netyčinės groteskas

Gyčio Padegimo spektaklis Lietuvos nacionaliniame dramos teatre

Spalio 12 d. visai nenuošaliame nacionaliniame dramos teatre premjera buvo pristatyta spektaklis „Nuošaly“ (rež. Gytis Padegimas) pagal Islandų dramaturgo Sigurðuro Pálssonio pjesę. Šis kūrīnys, 2008-aisiais autoriuoje pelenės geriausio dramaturgo vardu Islandijos „Griman“ apdovanojimuose, perkeltas į lietuviškajį kontekstą tapo savotiška prizme, gana tiksliai išskaidžiusi mūsų teatro spalvas, kurių ne taip jau paprasta pastebėti šalia šviesos šaltinio. Taisai šaltinis – tai pirmiausia vadinamas mūsų teatro „režisūrišumas“, o kaltant apibrėžiau – besąlygiška tam tikros interpretacijos poetikumo formas ir normos viršenybė, pas mus, tiesa, būdinga toli gražu ne tik teatriniams, bet kone bet kokiam santykui su pasauly.

Teatre, tiek šiuo atveju, tiek apskritai, toji viršenybė reiškiasi bent dvemis aspektais. Pirma, tai pamatinė orientacija į spektaklių darymą: ne taip svarbu, išpūdingu, dvasingu ar maištingu, svarbu – visada originaliai apdorojančiu ir išeinančiu į sceną kokią nors „medžiągą“. Šiuo požiūriu Pálssonio pjesė liko sunkiai įžvelgiamą: nepajutome joje nuolatinės ir staigios situacijų, temų, nuotaikų kaitos, sceninės esaties poetikos ir kitko. Matėme gana įprastą, į simbolinius apibendrinimus orientuotą reginį su „savotišku“ prieskoniu. Antras, nuo pirmojo neatisejamasis aspektas: teatre, kuris savo vertę grindžia vien statymo poetika, nuolatinio kažko arba bet ko apdorojimo testinumą pirmiausia užtikrina pačios teatrinių mokyklos bagažo – priemonių, technikų, interpretacinių schemų, simbolinių, įvaizdžių – būtinumo regimybė. Šia prasme islandiškoji pjesė, kryptinė balansuojanti ant nereikšmingu-

mo ribos, pasirodė hermetiku potuzavimu grįstai interpretacinei mokyklai ir sunkiai įkandama, ir pamokanti, mat prieinama kone vienintelio keliu – per netyčinį groteską, kai „medžiągai“ būdingas literatūrinis atsaumas išryškino tam tikras jai taikyto teatrinio amato konvencijas.

Pirmiausia turiu omenyje susidūrimą tarp pjesei būdingos poetinės logikos, išplaukiančios iš atsiskaitinės sceninės situacijos, ir statytojų taiky-

„kalbančiomis mašinomis“, tikslą viršti pilnakraujais, kažkokį vienitį dramą išgyvenančiais personažais, perdėtai ir nerentūraliai ima atrodyti ne kas kita, o pāčios psychologinės motyvacijos pateikos. Taip, kartais, tam tikrose spektaklio vietose, psychologizmas sukimbua su veikėjų šnekų prasmė dinamika ir pavyksta sukurti emocinę nuotaiką. Bet išoriškai nulemta situacija kaita nemumaldomai prieštarauja tolydaus psychologinio vyksmo, charak-

sūkių virtinę susaistinti vientisa psychologinė motyvacija, kurios pagrindas yra visų pirmą balsas ir re-akcija, aktorių kūnai tartum sustingsta tipaži klišėse. Taip personažai ima išsiudoti esantys netikri, dirbtiniai, ir vienintelis būdas skleisti prasmei pasirodo esąs groteskas. Čia malonu stebeti N. Bulotaitę, kuri, samoningai ar ne, kūniškumo nepagaili ir nesibaimina atrodyti šleiva, kreiva, juokinga ar „negraži“. Išpūdis groteskiškai prieštaragingas – aktorė mėgina tiesiogiai, vien savuoju kūniškumu prasisprausti per ne-riekalingas režisūrines schemas, – bet vis dėlto tai išpūdis. D. Aneviciūtė panašiai, lyg pajutusi iškraipymo malonumą, atsiskleidė „kluonados“ scenoje, tad tikriausiai reikėtų palinkėti perdėm rimtai nežiūrėti ir į visa kita – giliems vidiniams išgyvenimams vienos čia nėra.

Už laisvę ieškoti savosios kūniškos laikybos turbūt reikėtų dékoti režisierui, bet vis dėlto „Nuošaly“ toji laisvė lieka pamatinį pastatyminių suvaržymų šešelyje. Tai aiškiai matyti kone visose metaforinėse mizanscenose, kai aktorės, mėgindamos atrasti ir atskleisti visumos pozūriu nereikšmingose teksto atkarpose neva slypiinti giluminį krūvį, tarsi verčiamos sprausčiant išoriškus įvaizdžius. Tokiu būdu iš tiesų atsiskleidžia ne gelminis simbolizmas, o kas kita – jau ne konkrečių įvaizdžių (jie tiesiog nesvarbūs), bet paties „ įvaizdžiavimo“ kaip technikos nepagrūstumas. Tai skaitymo problema. Klasikinė arba klasikinio kirpimo dramaturgija, vis dar kone vienintelis mūsų teatro (net ir paties „maištingiausio“) pasakojimų šaltinis, sau būdingu teiniui krūvui paprastai pateisina jeigu ne įvaizdžio prasmingumą, tai bent jau patį jo buvimą. O štai ta-

da, kai atskaitos taškas yra tik scena, paaiškėja, kaip „režisūrinis“ teatras iš tiesų yra priklausomas nuo ribotos ir nepaslankios dramaturgijos, o kartu su ja – ir pasailio, sampratos. Kai „režisūrinė vizija“ ima vienareikšmiškai pretenduoti į teatro sinonimą, iškyla interpretacinių infliacijos grėsmė.

„Nuošaly“ ta infliacija palieči ir kitą mūsų teatro brangakmenį – scenografiją. Urbanistiškai urbanistinis scenovaizdis (Birutė Ukkainaitė), kuris šiaip jau gražus pažiūrėti ir turbūt papuoštų bet kurią mūsų gatvės meno „galeriją“, niekaip neprisidėjo prie bendro projekto: jeigu sceniniam bei teminiams vyksimui reikia tik dviejų pakylų ir vienos pakabos, tai turbūt tiek to scenovaizdžio ir turėtų būti (ka jau kalbėti apie praktiškai nepanaudotą kampinę perspektyvą ir scenos padalijimą). Visa kita – kostiumai, rekvizitas, muzika (kompozitorius Gintaras Kizevičius) – kiek sėkmungiai pasislėpė emocinėse mizanscenose, bet dėl tos pačios priežasties ir nesukūrė bendro prasminio fono: išties sunku sulipdyti urbanistinį vaizdą, etnoegzotinę muziką, psychosimbolius įvaizdžius ir bet kokio užseeninio turinio besikratančias veiksminges situacijas. Na, išskyrus bene sėkmungiausią „kluonados“ sceną, kuria tarytum pasamoningai sureaguojama į groteskan nori nenori lenkiantį „medžiagos“ svetimumą vietiniams „statybų“ pačiojams. Tūlam žiūrovui norėtusi, kad tókios gelminės psychologinės reakcijos, priskirtinos turbūt jau pačiai teatrinei tradicijai, ir būtų pirmais bent jau sau įdomaus teatro atskaitos taškas.

NEKRITIKAS

Diana Aneviciūtė (Vilė) ir Neringa Bulotaitė (Milė) D. MATVEJEVO NUOTR.

tos pasakojamosios logikos, grįstos psychologiniu testinumu. Nei Vilė, nei Milė (Diana Aneviciūtė ir Neringa Bulotaitė) čia nelabai turi ką pasakyti kitiems. Veikėjų šneka tai, kas atsklinda iš kažkokiečio taip ir ne-rekonstruojamo *kitur*, o jūdviųjų santykis reiškiasi per nutylimą ir tik joms vienomis (na, gal dar už scenos liekančiam trečiąjam, kuris apsireiškia per šviesas, garsus bei į sceną leidžiamą rekvizitą) žinomą to *kitur* bendrumą arba, priešingai, per patį šnekėjimą – miniatiūrinius pokalbius, žodžiu žaismą ir panašiai. Iškėlus šioms, anot pjesės autoriaus,

teriu santykų plėtojimo paieškoms, „daugtaškiavimui“ pokalbiuose, ir visas tas kančias bei jausmus ištisai nušviečia kaip „pervaidintus“: personažai griūva iš vidaus.

Cia taip pat savitai pasireiškia ir kūniškasis matmuo. Be perstoje besimainantis veikėjų tarpusavio santykų fonas, būdamas kone vienintelis vaizduojamas „išvykis“, tartum reikalauja nuolat judėti, keisti padėti scenoje, atnaujinti santykio „kūnas į kūną“ išraiškas, vis iš naujo kurti *veiksmą*, idant atsiskleistų situacinių grynai teatrinių esaties poetika. O mėginant tą atsiskaitinės pozūriu nereikšmingose teksto atkarpose neva slypiinti giluminį krūvį, tarsi verčiamos sprausčiant išoriškus įvaizdžius. Tokiu būdu iš tiesų atsiskleidžia ne gelminis simbolizmas, o kas kita – jau ne konkrečių įvaizdžių (jie tiesiog nesvarbūs), bet paties „ įvaizdžiavimo“ kaip technikos nepagrūstumas. Tai skaitymo problema. Klasikinė arba klasikinio kirpimo dramaturgija, vis dar kone vienintelis mūsų teatro (net ir paties „maištingiausio“) pasakojimų šaltinis, sau būdingu teiniui krūvui paprastai pateisina jeigu ne įvaizdžio prasmingumą, tai bent jau patį jo buvimą. O štai ta-

murgas iš Estijos P. Piikas: „Šiuolaikinis rašytojas turėtų numatyti klausimus, kurie bus aktualūs po kelių ar kelių dešimčių metų. Paradoksai, bet svarbu rašyti apie ateitį, o ne apie dabartį.“

Ne mažiau reikšminga, kad festivalis atveria galimybę geriau susipažinti su artimiausiu kaimynų kultūra. Jaunosios kartos dramaturgas iš Estijos Uku Uusbergas atviras: „Esu jaunas ir dar gerai nesusipažinęs nei su Lietuva, nei su Latvija. Suprantu, mes visi žinome, kas yra Baltijos valstybės. Bet ką tai reiškia iš tikrujų? Ar tai, jog kažkokiu būdu esame vienės? O gal ne? Dažnai mus traktuoja kaip vienę, bet jaučiu, kad mes net nepažįstame vienas kita. Atstovaujant tai kartai, kuri gime ir augo paskelbus Nepriskluso mybę. Taip pat gyvenu su vyresne, sunkius laikus patyrusia karta. Mums viskas pasikeitė vienu metu, visuomenė tapo laisva. Bet laisvė negali būti tik tikslas, jis taip pat turi būti irankis. Kartais jaučiu, kad mūsų „laivumas“ reiškia gyvenimą sau pačiam ir tik dėl save. Tačiau tai veda į egocentrizmą, koncentravimą tik

Balta drobulė D. MATVEJEVO NUOTR.

į patį save, vertybų nunykimą.“

Keturias dienas trukšančio festivalio metu vyks diskusijos apie nacionalinę dramaturgiją kartu su režisieriais, dramaturgais, teatrologais, žiniasklaidos atstovais bei trijų Baltijos šalių delegacijų nariais.

Renginio programoje žiūrovai išvys šiuos spektaklius: „Balta drobulė“ pagal Antano Škėmos romaną (inscenizacijos autorė A.M. Sluckaitė, rež. J. Jurašas, Nacionalinis Kauno

dramas teatras), P. Piiko „Nutrūkusi grandis“ (rež. P. Võigemast, Talino miesto teatras, Estija), U. Uusbergo „Karjer“ (rež. U. Uusberg, „Vanemuine“ teatras, Estija), „Prarasto laiko citatos“ (inscenizacijos autorai Ė. Vilsonas, I. Slucka, rež. I. Slucka, Latvijos nacionalinis dramos teatras), Alvio Lapinio „Klajūno maldai“ (rež. V. Brasla, Valmieros teatras, Latvija), J. Paškevičiaus „Ribos“ (rež. T. Montrimas, „Menų spaustuvė“, Lietuva). Taip pat nekonkursinėje programoje dalyvauja svečiai iš Latvijos „Dirty Deal“ teatro, jie publicai pristatys performansą „Nacionalinių plėtros planas“ (aut. J. Baldolis, Latvija).

Programą vertins tarptautinė komisija: Peeteris Raudseppas (Estija), Normundas Naumanis (Latvija), Edgaras Klivis (Lietuva), Olegas Žiugžda (Baltarusija), Genadijus Deminas (Rusija).

Spektakliai bus rodomi originalo kalba. Rūtos ir Mažojoje salėje vyksiantys spektakliai bus verčiami į anglų kalbą, o Didžiojoje – į lietuvių ir anglų.

NKDT INF.

Anonsai

Nacionaliniame Kauno dramos teatre – Baltijos šalių dramaturgija

Spalio 24–27 d. Nacionalinis Kauno dramos teatras žiūrovus pakvies į tarptautinį festivalį, dramaturgijos šventę „Baltijos šalių dramaturgijos festivalis – Kaunas 2013“ (Baltic Theatre Festival „Kaunas-2013“), kurio partneriai bei globėjai yra Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Latvijos, Lietuvos ir Estijos teatrų sąjungos.

Baltijos šalių dramaturgijos festivalis vyksia kašmet vienoje iš Baltijos valstybių. 2007 ir 2010 m. Baltijos šalių teatrai rinkosi Panėvėžio Juozo Miltinio dramos teatre, šiemet duris svečiams atveria vienas seniausių Lietuvoje Nacionalinius Kauno dramos teatras. „Kaip prieš 25-erius metus vieninių galius susikibome rankomis Baltijos kelyje, taip ir šiakart, pakilus uždangai, drauge įkvėpsime vienijančios kūrybinės energijos“, – sako NKDT generalinis direktorius Egidijus Stancikas.

Tuštybės fiesta

Vido Bareikio „Nematomi monstrai“ Teatro arenos

Kristina Steiblytė

Podiumas, automobilis, gražiai aprenkti gražūs žmonės (dalis jų – gerai žinomi), techniniai darbai užsiimantys vaikinukai, tarsi šalutinių včirkėjų dalyvaujantys veiksme, susižavėjė žiūrovai, spaudos dėmesys ir galiausiai ovacijos. Tai nėra prisiminimai iš Juozo Statkevičiaus 2012 metų kolekcijos pristatymo Pramogų arenos. Tokiomis Lietuvos dar augančios mados kultūros priemonėmis pasinaudojo ir Vidas Bareikis, kūrės aukštąją madą teatre – Chucko Palahniuko „Nematomus monstrus“.

V. Bareikio pažadas sujungti teatrą ir madą vienoje erdvėje skambėjo jau kurį laiką. Nuolat primeinamas plakatų bei reklaminės skrajučių, vertė laukti kažko, kas būtų tarp madų šou ir Gintaro Varno spektaklių su J. Statkevičiaus kostiumais (galiniais priklausti žiūrovui dėmesį, net jei spektaklis ji paleidžia). Spalio 8 d. iėjus į Teatro arenos salę neteko nusivilti – didelė erdvė buvo paruošta mada, tačiau lygiai taip pat buvo aišku, kad tai bus toli gražu ne šou (nors, žinoma, su jo elementais). Milžiniškas ekranas, kryžiaus formos baltas podiumas, automobilis dešinėje, balti kubai kairėje. Ir šou atmosferą išsklaidantys iškabinti drabužiai, ligoninės lova (scenografija – Editos Valaitės) bei tarp scenos ir pirmų žiūrovų eilių vaikstantis susikaupę režisierius. Čia nebuvo ir užkulisių, slepiantų kitą mados šou ar spektaklio pusę. Tad dar neprasidejė „Nematomi monstrai“ žadėjo tapti iðomiu mados ir teatro lydiui. Tiesa, žiūrovai iš anksto žinojo,

kad i ši lydinį bus įmestas dar ir kinas: spektaklis bus filmuojamas ir tiesiogiai transliuojamas internetu. Visko daug, projektas – ambicingas.

Vis dėlto, jau prieš einant žiūréti spektaklio, buvo galima nuausti, kad daugiau ambicijų kūrėjai turi kalbėdami apie formą nei apie turinį. Ir tai nenuostabu: „No theatre“ pirmaisiais darbais pradėjė kalbėti apie save, daugiau pastangų, regis, skyrė tinkamos formos, o ne atsakymą i išsikeltus klausimus paieškoms. Tad darbas su forma V. Bareikio kūryboje darosi pastebimai stipresnis už idėjų transliavimą. Nereitai tai dramaturgijos, pasirinkto kūriniu inscenizacijos problemas.

„Nematomi monstrai“ buvo kurti su dramaturge Gabriele Labanauskaitė. Tai leido tikėtis, kad ši kartą turinio ir formas santykis bus kitoks.

Tačiau nors ir pavkytiksliai atsirinkti spektaklio kūrėjams svarbiausias romano dalis („Kovos klubė“ tai padaryta ne taip sėkmingesai), forma ir vėl nurungė turinį. Pagrindinė linija išsirinkus šeimos istoriją, anonsuotoji mada spektaklyje liko kažkur greta veiksmo, tarp šone iškabintų drabužių (Liukos Songailaitės kostiumu) bei juos keičiančių aktorių, plakatuose ir Jurgos Šeduitės sakomose remarkose apie pagrindinės veikėjos praeitį. Net ir pats kostiumai netapo nuoroda į aukštąją madą: 9-ojo dešimtmečio modeliai, kičas, lateksas. Ir nors kostiumai tiksliai nusako romano veiksmo laiką (kai JAV išskirtinai svarbi ir jautri buvo AIDS tema), vis dėlto abu šie komponentai atrodo kaip anachronizmas. Žinoma, kalbėjimą apie AIDS mintyse galima pakeisti kokia nors kita mūsų vi-

suomenės fobija, tačiau spektaklis to nesiūlo ir neprovokuoja.

Nors mados komponentas „Nematomuose monstruose“ sceną pasiekė tik iš dafles, kino ir teatro jungtis V. Bareikiu pavyko. Ir ne tik todėl, kad scenoje greta aktorių su kamera rankose sukiojosi Jonas Tertelis, ne tik dėl milžiniško ekranu, kiekvienoje scenoje siūlančio rinktis, ką žiūrėti – kiną ar teatrą, bet ir dėl manipuliavimo įvairiomis nuorodomis. Pavyzdžiui, spektaklio pradžioje Simonai Pečiukonytei pademonstravus perdėm erotišką aerobiką, pradedama pasakoti istorija, lydima nufilmuotų žiūrovų reakciją. Pasigirstantis juoko įrašas – ne visai tinkama reakcija į veiksmą (kai Šanon atsibunda ligoninėje po nelaimingo atsikrimo), vaidinančią aktorių priartinimas filmavimo kamera surūpina atmosferą, itin panašią į Davido Lynchą „Triušius“ (beje, nuorodų ir pretenzijų į D. Lynchą spektaklyje yra ir daugiau). Tačiau sėkmingesnį kiną ir teatrą jungti pavkytis ne visose scenose. Viena pagrindinių priežasčių, rodos, yra veiksmo sudvejinimas filmuojant gyvai atliekamą veiksmą – taip teatras su kinu ne jungiasi, o kovoja ir, priklausomai nuo žiūrovo pasirinkimo, viesos salėje ar kokių nors kitų aplinkybių, laimi vienas iš jų. Be to, sudvejinus veiksmą prarandama prasmės kūrimo kontrolė: žiūrovas mato skirtinės pasakojujimų ir kuria skirtinės prasmes. Tiesa, reikėtų ir kur kas kokybiškesnės vaizdo projekcijos.

Kalbant apie spektaklio prasmes, į akis pirmiausiai krinta prikišamai rodoma tuštybė (pirmiausia grožio rinkos, bet lygiai taip pat ir šeimos

drė Liutkevičiūtė ir Imantas Precas, vaizduojama kaip atgijusios lélės. Vaikas neabejotinai paklausa – lélė čia ar mergaitė, sapnas ar tikrovė? Ir į kokią šalį iškeliau iš kerų įsauduotas Spragtukas su Marija? Bet gal taip ir galima pradėti vaikus motyti suprasti poeziją?..

Poczijos nedaug naujajame „Stalo teatro“ spektaklyje „Tarmių stolas“. Arba, tiksliau sakant, jis visai kitokia nei „Spragtuke“. Vitalijus Mazūras kreipiasi į turtingą daugiausiai teatro tradiciją, o Saulė Degutytė bando atskleisti liaudies kultūroje glūdinčius kūrybiškumo kladus. „Lélės“ scena mirguliuoja spalvomis ir kerį išmoningiausia teatrine butaforija, o „Stalo teatro“ scenoje – vien natūralios medžiagos ir audinių. Tokioje aplinkoje net paprasčiausias raudonų siūlų kamuošius atrodo akinamai ryškus.

Kaip ir visuose šio teatro spek-

„Nematomi monstrai“

A. B. ALIŠAUSKO NUOTR.

santykui). Meilė, aistra, egzistencinis nuobodulys tėra nurodymai pozai, kurių greitai (siekiant įtikti kažkam; gal režisierius balsu prabylančiam demiuigui?) vėl reikia keisti. Tokiamo tuščiamė pasaulyje lengva ranka keičiamos ne tik pažiūros, bet ir tapatybės. Taip pat ir kūnai. Spektaklyje šią tuštybės, beskonybės ir beprasmybės atmosferą kuria daugiausiai Evi (Eglė Špokaitė) ir seserų Rea (Vainius Sodeika, Ainiš Storpirštis, Dainius Tarutis) personažai. Jie manipuliuoja savo kūnais, aplinkiniai ir jų kūnais taip, kaip sugalvoja. Tik, priešingai nei labai neskoningai vaidinama Evi (naudojant visomis įmanomomis gražių ir kvailų mergaičių klišėmis), seserys Rea atrodo ir kur kas įdomesnės, ir kur kas reikšmingesnės spektaklio veiksmui. Jos ne tik atsakingos už kai kuriuos siužeto posūkius, ne tik turi galią kartu su Šanon (Jurga Šeduikytė) valdyti spektaklį, bet taip pat bene vienintelės turi aiškią tapatybę ir geba su ja gyventi. Ir tai iš dalies atrodo keista – juk jos transvestitai, tie, kurie, regis, turi daugiausiai tapatybės problemų. Juo labiau kad seserys Rea, priešingai nei Evi ar Brendi Aleksander (kurie abu jau netekę vyriškų bruožų, gal todėl ir vaidinami moterų), yra tarpineje stotelėje, išlaikiusios vyriškumą, bet susikūru-

Galimybę tyrinėti lytiškumą, tapatybę, santykį su savo kūnu, jo atvaizdu ir iavaizdžiu turėjės V. Bareikis šią temą paliko kiek nuošaly, sureikšmindamas šeimos santykius. Marginalai, siūlę įdomiausius klausimus, provokavę nagrinėti mados pramonės poveikį kalbai, mąstymui, savivokai, spektaklyje liko paraštėse. Išryškinus šeimos tarpusavio santykius, spektaklis priartėjo prie Lietuvos scenose jau matytą Mariaus von Mayenburgo, Marko Ravenhillo ar Bernardo-Marie Koltès'o pastatymų. O paskutinis Elzės Gudavičiūtės monologas nenorom priminė ir Godo: savo tapatybės aukojimas atsitraukiant, tampant nematoma ir laukiant galbūt užgimsiančios meilės. Šis veidmainiškas meilės aktas spektaklio pabaigoje peraugą į masinius šokius, tarsi meilės festivali. Tik Jame niekas nieko nemyli. Monstri šeista.

Indrė Liutkevičiūtė ir Imantas Precas („Spragtukas“)

D. MATVEJEVO NUOTR.

daiktai atlieka „vertėjo“ funkciją. Vis dėlto norėdamas susigaudytis turi kaip reikiant įtempti vaizduotę.

Didžiausias priekaištasis spektakliui būtų tas, kad tarp keturių skirtingomis tarmėmis sekamų pasakų nerasta jokio rýšio. Dėl to net spektakliu „Tarmių stolas“ galima vadinti tik salyginių. Galbūt vertėjo pabandyti vis kita tarme sekti tą pačią pasaką? Tai būtų privertę režisierę ir aktorius ieškoti vis naujų tos pačios istorijos pasakojimo būdų ir leistų aktyviai įtraukti vaikus. Nes dabar kai kurie iš jų visos tos etnografinės egzotikos akivaizdžiai neįveikė.

Iveiki pasaką

Vilniaus teatro „Lélé“ ir „Stalo teatro“ premjeros

Ramunė Balevičiūtė

Kaip jau ne kartą esu rašiusi, neturiu nieko prieš pasakų inscenizacijas. Vis dėlto iš pastarųjų premjерų vaikams nedvejodama išskirčiau ne klasikinės pasakos inscenizaciją, o šiuolaikinę „Tėcio pasaką“, „Menų spaustuvėje“ sukurta bendradarbiaujant „Atviram ratui“ ir kūrybinių studijai „PetPunk“. Šio spektaklio iškeltos kartelės nepasiekia ir to paties „Atviro rato“ naujausia premjera „Apie meilę, karą ir kiskio kopūstus“. Nepaisant to, akivaizdu, kad Aidas Giniotis moka sekti pasakas, t.y. kurti spektaklio vaikams dramaturgiją. Ir būtent tai pirmiausiai pakišo kojų teatrui „Lélé“ ir „Stalo teatro“, pakvictusiems į premjeras praėjus savaitegalį.

Vilniaus „Lélé“ „Spragtuke“, sukurta Vitalijaus Mazūro, dramaturgija regis silpniausia spektaklio

grandis. Atrodytu, ji sekā paskui vaizdus, o istorijos pasakojimas netoks ir svarbus. Žinoma, vargu ar rastume vaiką, negirdėjusį ar nemačiusi E.T.A. Hoffmanno pasakos, tačiau vis tiek norisi suprasti, kokią svarbiausią žinią vaikams režisierius siunčia savaja kūrinio versija. Tada ir susimstaikai, kad, ko gero, toji žinia, o tiksliau, elegantiskas ir nostalgiskas studijai „PetPunk“. Šio spektaklio iškeltos kartelės nepasiekia ir to paties „Atviro rato“ naujausia premjera „Apie meilę, karą ir kiskio kopūstus“. Nepaisant to, akivaizdu, kad Aidas

Giniotis moka sekti pasakas, t.y. kurti spektaklio vaikams dramaturgiją. Ir būtent tai pirmiausiai pakišo kojų teatrui „Lélé“ ir „Stalo teatro“, pakvictusiems į premjeras praėjus savaitegalį.

Vilniaus „Lélé“ „Spragtuke“, su-

kurtame Vitalijaus Mazūro, dramaturgijoje regis silpniausia spektaklio

„Spragtukas“ pora, kurią vaidina In-

Derybose su pasąmone

Kauno bienalė „Unitekstas“ psichoanalitiniu požiūriu

Eleonora Jégialaitė

Pagrindinės idėjos – „Uniteksto“ – formuluotę supratau kaip ne ką kita, o kvietimą labiau atsižvelgti į pasąmonę. Nežinau, kiek tai įmanoma. Galbūt vietoj gidų turėtų darbuoti bienalės psichoanalitikai arba meditacijos treneriai. Jie turėtu tyliu maloniu balsu drąsinti išsiausti, nes jausti čia svarbiausia. Audrius Janušonio keraminio ir ne tik lydimio pasaulis – instalacija iš gal dvidesimties darbų – klampus kaip ant blakstienų minantis sapsnas. Pavidali liejasi tarpusavyje, virsta neaiškiai nusiteikusia minia. Judit Hettėma tinklelį kaugės ir apvilkti valčių kūnai gąsdina lyg nesuprastų minčių jovalas. Analitikai išpėja, kad ten tūno Gordijaus mazgai. Persipynusios nuodribos tikriausiai slėpia ką nors gédingo, pūvančio, o gal dar skaudančio. Jūratės Jarulytės tapyba aiškiai byloja apie kokią nors (emocinę) katastrofą, greičiausiai keli pagrindiniai laida nutrūko ir nieko nebegalima sugražinti, gal tik gedėti, o jei gerai seksis – pasveikti. Violetos Laužonytės „Pelenų laiškai“, rodos, kaip tik ir yra tokio gedėjimo ritualo dalis: menininkė presuoja ir verčia „popierius lakštais“ sudegusių medžių. Tai, kas prarasta, per virškinama į naują turinį. Aišku, kad čia šiek tiek dalyvauja ir sąmonė, nes pasąmonei turbūt labiau patikėti liulančios pelkės su savaiminėmis difuzijomis. Tačiau rituale vis dėltu karaliauja ne sąmonė.

Marija Marcelionytė-Paliukė pri-
stato „Septynias neskaitytas knygas“, o tos suvokiamos vizualiai. Pagalvo-

jas apie studentų svajonę perprasti knygas ant jų miegant šyptelėjau, bet susizgrībau, kad žūrėjimas į puslapius vicoje skaitymo gali reikšti visai ne žinių ilgesį, o ištarimę, kad tekstai ne visada atskleidžia svarbiausia. Skaitymas tarp eilučių juk taip pat pasąmonės sritis.

Craigio Fisherio instaliuota siena „Pražūtingos situacijos (Nuolaužos)“ atrodo nekaltais, ne taip, kaip tie rūstūs Laužonytės pelenai ar žudikiški Hettemos tinklai. Spalvos vaiviskios, švelniai sintetinės, kaip madingu suknelių, o gal tie pramominio profilio raštai pasiūlė pagalvoti apie drabužius? Toks britiškas dizainas, tik su išsiegutu nerimu. Padavinimas padeda sąmonei atpažinti ir ižvardinti netvarką. Bemaž ištinka „skudurinės Onutės“ arba Frankenšteino kančia – net tas gražus Fisherio pasaulis sudurystas iš gabalų, paplėšytas, atlenktas, užmaskuotas. Nė kiek neramina ir

Augustinas Kluoda, „Vienas iš vienkartiniai“. 2013 m.

gražiosios Chi-Yu Liao mergaitės – „Daugiaserinių šmēžavimai“. Jos kažin kokios piktdžiugiskos ir patenkintos savo plastmasiniu pasauliu, aplinkui išdėliotomis mėsomis ir savo sustingimui. Lyg būtų natūralu būti absolūciai nenatūralioje aplinkoje. Jei pasigilintume, didelė tikimybė susitiki „ponią traumą“. Silvia Giambone tyčia taip ir padaro – prisiuva apykaklaitę tiesiai prie kaklo odos. Dabar ji būsianti graži – ir tėveliai, ir berniukai ja grožesis. Kraują galima nuvalyti. Moterys dėl grožio dar ne to pasidaro. Ir pro pažastis silikoną kiša, ir noselę nutrupina, ir antakius išsibaksoja, ir visai kitai pasagražina. Nesnicko nėra bāsiau, kaip tapti atstumtaja. Ims ir pakis po Hettemos tinklai, negalësi gražiai pozuoti kaip Gao Yuan taivanietės nuogalės, norinčios tapti vakarietiškomis danajomis. Trumpiau tariant, toje bienalėje už kiekvieno kampo tyko po

Barbora Gediminaite, „Šviesos dialogas – daiktai II“. 2013 m.

Barbora Gediminaite, „Šviesos dialogas – daiktai II“. 2013 m.

J. LAPENIO NUOTRAUKOS

progą susitiki su tokiais dalykais, dėl kurių gatvę percineame. Patricia Piccinini ta prasme pati blogiausia. Iki trečio aukšto užkopti jau ir taip kiek prireikia dvasinių jėgų. O kai pasieki bienalės „smūgi į paslėpsnius“, būni gerokai išvelėta.

Nepagalvojau, kad salėse atsirado ateivų ar trolų – neišsigandau, kad australės sukurtos būtybės kitokios, tik tu padarų pažeidžiamumas, patiklumas skaudžiai primena mane pačią kai kuriai atvejais. Gelbsti tik tai, kad tie pabaissukai turi draugų – su susižavėjimu į juos žvelgiančių vaikų. Susigraudini kaip pauaglystėj pamačiusi negražą, bet labai mielą šunytį. Apsižvalgai, ar tavęs tokios nieks nemato. Tada kilteli kaktą ir prisimeni savo seną skydą – profesiją. I knygutę užsirašai kelias kandžias pastabas. Ir su oria antakių asimetrija išeini į Parodų rūmus „jaunimo pažiūrėti“.

Pas jaunus autorius eti drąsiai. Jie negali per daug švaistytis išmintimi, nes atrodis juokingai. Dažnas tą supranta. Gal ir pasąmonė dar jų mažiau užteršta. Nors ką gali žinoti. Adomo Danusevičiaus piešiniai, derinti su nuotraukomis, visko prikauptę nelyg putojanti užtvanka. Čia vyru pasaulis. Rodos, personažai tarsi užklupti arba nežino, kad yra stebimi. Tai gali suprasti iš atsisukimų susikūrinus, rankos laikymo lyg netycia. Jie patys sau nejaukūs. Todėl visiškai tinka į eilę pas psichoterapeutą kaip ir visi kiti anksčiau suminėti.

Salėje dominuojantis Augustino Kluodos veikėjas aiškiai gali būti įtartas didybės manija. Marijos Šnipaitės instalacija „Kas karta“ su ištisusu šešeliu moko mus žvelgti į tolį arba pamatyti tolius, o tai primena apie pabėgimo galimybę. Barboros Gediminaitės kūrinys, o gal net labiau šviesos instalacija visai neslepija, kad naudoja hipnozės priemones – daugybė veidrodėlių skaido pasaulį į fragmentus ir manipuliuoja šviesą. Labai gražu, bet kyla pavojus, kad bus suskaldytas į fragmentus ir sveikas protas. Privalai aplėsti akis ir nerti į patamsius, kur Linas Blažiūnas miglo pelėdas. Naktis, pilnatis, o ko jos tupi? Juk dieną turi nejudėti. Aišku, kad už akimirkos plastes. Ir išgąsdins, kaip visada išgąsdina staigiai suloję šuo. Nors žinai, kad los. Bet nieko negali padaryti. Krūpteli. Reikia nešdintis, nieko nebus. Vienam kartui poveikio paprasčiausiai per daug. Šias parodas reikėtų lankytis po kelių kartus.

Parodos veikia iki sausio 5 d.

Šventieji kaip praeiviai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

tave kreipia dėmesio, kaip tieji iš altorių, kurie kartais smiegiai pírštu ar ši išspėjamai kelia. Ir jie nieko nemoko, nieko nerodo: nei savo nuluptos odos, nei padéklo su galva, nei kopėcių, nei pasmeigtų slibinų. Čia jie – savaitgaliniai šventieji. Be atributų, neteatrališki, kaip kiti parasti žmonės. Kai kurie jų gal visai net nešventi, bet neįmanoma atskirti kurie. Čia ir visa paslaptis – retorinės figūros toje prietemoje pamažu virsta žmonėmis. Mistinis manipuliacijų objektas – tavo artimas – igyja formą. Tokie šventieji turbūt ir puodus žiedžia. Su tokiais ir šnekstelt norėtusi. Jie gal net visaziniai neapsimestų ir ko nors šiurpaus neprikalbėtų.

Koridorius gale, paluby, lyg milžiniška gyvatė kyboraudonoji kasa, kuri buvo nuleista pro vienuolyno langą per projektą „Menas netikėtose erdvėse“ (2008). Ta pabėgimo metafora vis dar laikoma, dėl atsargos kaip koks gesintuvas. Guodžia ne savo noru ar iš reikalo į vienuolyną patekusiuju dvaseles. Pagal Mas-

lauskaite, šventujų ir pasišventusių gyvenimas – visai kaip paprastas gyvenimas, be didingų abejonių, nes tos irgi paprastos. Teatrališumas iš turinio čia pabėga į potėpius ir intravertiškai kirba viduje – klostės pilnos šešelių, pradedamų, neužbaigtų ar užlaikytų judesių. Dar tiek pat „šiugždėjimo“ prideda intensyvus spalvų sodrumas. Jos skanios kaip rudeniniai obuoliai. Konceptualistas čia jau imtų kankintis, kad autorė užstrigusi modernistinėje paradigmėje. Tačiau man asmeniškai skirtis tarp pasenusio ir nepasenusio dabartinio tapymo būdo yra ten, kur išaiškėja ar išreiškiamas gryna tik menininko „as“ arba dar kas nors sukuriama iš minčių, patirčių. Maslauskaitės kūrybos ego niekada negožė, o ir kūrybai ji turi višą komandą – šventų ir nešventų, iš senojo ir naujojo testamente, jų prototipų draugų ir artimųjų kūnuose.

Dalis parodos veikia iki spalio 26 d.

VDA galerija „Akademija“ (Pilies g. 44, Vilnius)
Dirba pirmadieniais–šeštadieniais 12–18 val.

Ekspozicijos fragmentas. Visų Šventujų g. 5, Vilnius

AUTORĖS NUOTR.

Apie savą kraštą

Jelenos Škulienės paroda „Savas kraštas kaip išaustas raštas“ VDA tekstilės galerijoje „Artifex“

Kristina Stančienė

Paroda, apie kurią dabar pasakosių, pirmiausia buvo parodyta ne kokiej nora dailės galerijoje, „balto kubo“ erdvėje, o miške. Taip, būtent miške – Zarasų rajono Gražutės regioninio parko Degučių pažintiniame take, kuriuo keliaudami galime pamatyti jdomių gamtos ir istorijos objektą – vaizdingas Samanio ežero pakrantės, giroje telkšančias pelkes, archaiškų piliakalnį, pilkapius. Jauna tekstilininkė Jelena Škulienė išaudė tradicinius lietuvių liaudies audinius primenančias juostas, kūrius, apkabinusios medžių kamienus, žymi pažintinio tako maršrutą. 33 juostose išausti tekstai – patarlės, pričedžiai – atrinkti iš Lietuvės literatūros ir tautosakos instituto archyvo. Dauguma tekstu – iš Zarasų rajono, kuriame ir yra šis vaizdingas pažintinis takas.

Šiuo metu projektas „Savas kraštas kaip išaustas raštas“ pristatomas VDA tekstilės galerijoje „Artifex“. Ant galerijos sienų nusidriekė tos pačios juostos, jau perėjusios lietaus, saulės, vėju krikštą pažintiniame take. Parodai pasibaigus jos vėl sugriži miškan. Tiesa, galerijoje dar demonstruojama filmuota medžiaga, nukelianti į vešlia varas žaluma skendinti mišką su tekstilininkės sumanytomis kelio nuorodomis. Čia svetingai kviečia prisesti ir seni, jaukiai nublukę bei supleišęj

mediniai lauko baldai, aiškiai ne vienus metus merkiams lietaus ir svilinams saulės... Taigi ir parodos „aksesuarai“ parinkti taip, kad kuo geriau perteiktų kūrimo idėjų ir pažymėtos vietas groži, unikalumą.

Verta pridurti, kad šis brandus ir nepaviršutinišku mastymu apie tradicijas ir žmogaus bei gamtos sambūvį išskiriantis projektas – baigiamasis J. Škulienės bakalauro studijų darbas VDA Tekstilės katedroje (darbo vadovas – Vladas Daškevičius). Jis stebina jaunos menininkės kruopštumu – ne tik dėl pasirinktos tradicinio audimo technikos, primenančios aukštaitiškas juostas, bet ir dėl gerai apgalvotų projekto įgyvendinimo, skaidos, techninių detalių niuansų.

Visų pirma – visi išausti tekstai susiję su gamta arba pažintinio tako stotelėmis. Neretai jie semantiškai antrina konkretių tako atkarpa – pavyzdžiu, visai neatsitiktinai ties pelke menininkė cituoja liaudies išmintį, kurios herojai – vandens gyviai. Antra – maršrutą žymintios juostos apjuosė medžius pagal tam tikrą interaktyvią spalvinę sistemą (jji panaudota ir eksponuojant juostas galerijoje). Subtilaus kolorito juostose patarių šriftas ausatas juoda spalva. Tekstai komponuojami giliomis, kiek prigesintos raudonos arba mėlynos spalvos fone. Pirmyn lankytos vedas raudonos juostos su mišlėmis, o atgal – mėly-

Jelena Škulienė, „Savas kraštas kaip išaustas raštas“

E. KORDIUKOVO NUOTR.

nos. Eidami teisinga kryptimi, jie turėtų atrasti ir išaustus mišlių atsakyti. Trečia – menininkė šiuo projektu akivaizdžiai ižengia ne tik į siaurą tekstilės meno, bet ir į aplinkotarkas, gamtosaugos ir etnokultūros sritį. Juk juostos – savitas, ekologiskas įvairių trasų, maršrutų ženklinimo gamtoje būdas. Šios juostos yra plastiškos, todėl medžiui augant jos tempiasi, nė kiek nevaržydamos natūralaus gamtos gyvenimo. Atitinkamai parinkta ir medžiaga – aplinkos poveikiui atsparūs kaprono siūlai, nekenksmingi, neskleidžiantys jokios nepageidaujančios taršos (preciziška menininkė šiuos siūlus išbandė dar iki projekto įgyvendinimo, kad išsitinkintų, jog jie atlaikys permanentingas mūsų klimato sąlygas). Taigi, pasirodo, no-

rint nukreipti lankytos, gražiamos gamtos kampelyje visai nebūtina terlioti medžius kokiomis nors rėkiančiomis spalvomis. Šimtamečius kamienus galima motiniškai aplėbti austine juosta. Ketvirta – sukurta projektu tinklalapis www.juostutakas.lt leidžia išsamiai susipažinti su menininkės idėja ir interpretuojamas vietos savitumu. Galima apsilankyti Degučių pažintiniame take „avansu“, ten net nenuvykus...

Šis „kilnojamasis“ projektas turi ir aiškių įvietinto (*site specific*) meno bruožų – juk jis sukurtas specialiai šiai vietai ir atveria ją net keiliais lygiais – tai ne tik pažintinio tako ženklių, bet ir vienos liaudies išminties sistema. Etnokultūros paveldą, tradicinius amatus, baltiškos kultūros palikimą yra interpretavę

daugybė įvairių kartų lietuvių menininkų. Čia galėtume prisiminti ir pagoniškas Artūro Railos reminiscencijas, ir meditatyvią Lino Blažiūno grafiką, kurioje apstu lietuviško peizažo vaizdinį, šio menininko tapatinimasi ne tik su „internacinaline“ vilnietiška, bet ir su gimtosios Aukštaitijos menininkų bendruomenė, Arūno Baltėno fotografijos ciklus, skirtus atskiriems Lietuvos regionams, ir dar daug kitų kūrinių bei idėjų. Tokiame kontekste J. Škulienės projektas išskiria kaip itin „praktiškas“, funkcionalus kūriny, verčiąs prisiminti ir taikomąją tekstilės funkciją, kuri seniai nustojo svarbos daugelyje dailės sričių, ir kalbant apie tai be konteksto, tokia pozicija gali atrodyti gana anachronistiška.

Taigi pasitikime – į lietuviškos dailės sceną ižengė neabejotinai talentingu menininkė. Gal ir neverta suabsoliuntini studijų terpės, tačiau VDA aplinkoje subrandintas kūrinių liudija, jog akademijos Tekstilės katedra turi gerą „aurą“, o profesinis įvairių kartų lietuvių tekstilininkų bendrumas – ne formalus, „iš reikalo“, o grįstas kolegiškais ryšiais ir paskatomis. Kaip čia nepaciuoja vienoje juoste išaustos patarlės – „Tam ir ežeras, kad jame vandens būtų“.

Paroda veikia iki spalio 19 d.
VDA Tekstilės galerija „Artifex“

Bomberiai vs. Kultūros ministerija

Pirmasis gatvės meno festivalis

Aleksandra Piktė

Žmonės ir apipaišytos sienos yra du neatsiejami dalykai. Galima kurti teorijas apie Lasko urvo pieščių motyvus, bet niekas nesužinos (na, nebent aistrastume laiko mašiną), kuo skiriasi bizonų piešėjo ir Ernesto Zacharevičiaus motyvacija. Pomėjos bazilikos užrašas, kurio apytikslis vertimas būtų – „O siena, tu laikei tiek grafitų, kad nežinau, kaip tu dar pastovi“ ir „Vilnius – full of space“ yra vienas ir tas pats. Užrašai ir piešiniai gatvėse neatsirado kartu su aerozoliniais dažais, jie atsirado kartu su gatvėmis. O terminas „graffiti“ yra kiltęs iš graikių „graphein“ – rašyti.

Gatvės menas yra viena tobuliausių meno formų – kažkas tarp smulkiaus chuliganizmo ir grynojo kūrybiškumo *par excellence*. Gebėjimas matyti pasaulį vaizduotės akimis ir dalintis juo su kitomis žmogiškomis būtybėmis be puikybės ir prietarų. Deja, kaip teigia gerasis Užupio užrašas – „Vieni žmonės pro langą mato tévynę, kiti – sieną mūrinę“. Taigi, Jūsų dėmesiu – pora pirmojo Vilniaus gatvės meno festivalio raundu.

Pirmas raundas: mažas vs. didelis

Lietuvoje yra puikaus gatvės meno, žinoma, naudoti šioje vietoje esamajį laiką nėra tikslu, nes kūrinių nyksta ir jų vietoje atsiranda kitū. „Žvaigždžių sejėjas“, greito galio sulaukę du Kaune besibūčiuojantys „forsai“, sraigė ant Lietuvos teatro ir kino muziejaus sienos, „Dirol“ pakelis, įkištasis į nasrus išėjimą į kinių restoraną saugančiai liūto skulptūreliai, ar origamio gervė, kuri manoma kaimynas palieka ant pašto dėžutės laiptinėje, miestiečiams teikia ne ką mažiau džiaugsmo nei didelė dalis LDM'o kolekcijos – o gal net ir daugiau.

Žinoma, pasitaiko ir didelių piešinių (Vilniaus savivaldybės sankcionuotos vietoje), bet galima draisiai apibendrinti, kad Vilniuje gatvės menas iki šio festivalio buvo matomas arba tam tikrose marginaliose vietose (Olimpiečių gatvės prieplaukoje, požeminėje perėjoje prie „Litexpo“ ir kt.), arba jų matė tie, kurie nepamiršdavo namie akinį. Taigi, įvairovės dėlei turėti tris didelius piešinius (Ernesto Zacharevičiaus, Jurgio Tarabildos ir Antano Dubos) miesto centre ir senamiestyje yra labai gerai.

Antanas Dubra, Šv. Jokūbo ligoninės siena

diškumo ir pasiaukojimo (jeigu piešiama kas nors gražaus bendrapiliečiams), nes sugaus ir rubaus – už drugelius beigi princeses baus irgi.

Bet, bet, bet – isteblišmentas suvirškino gatvės meną, sudėjo jį į galerijas ir pardavė per aukcijoną. Pragindinis Vilniaus gatvės meno festivalio rėmėjas – Lietuvos kultūrinas, o pats festivalis yra pagrindinio miesto festivalio „Sostinės dienos“ dalis. Taigi nereikia stebėtis, kad reklaminis festivalio darbas – Ernesto Zacharevičiaus piešinys ant „Lietuvos“ kino teatro – buvo greitai apibombintas. Suis-teblišintas gatvės menas praranda dalį savo prigimties, jam, kaip senam pankui, nuskutama skiauterė, išveriami auskarai ir jis perrenigiamas hipsteriškais džinsuikais. „Lietuvos“ piešinio apibombinimas yra romantizmo maištas prieš isteblišmentą. Būtų galima sakyt, kad tai baisiai blogai (viešoje erdvėje virė diskusija, kaip konkretių bausti bomberius, nukertant vieną ranką ar abi), bet Baltijos kelias buvo maištas prieš isteblišmentą. Visuomenė, kurioje gyvuoja smulkus kūrybinis chuliganizmas, – sveika vienuomenė.

Trečias raundas: objektas vs. stebuklas

Kas yra geras gatvės menas, o kas yra blogas gatvės menas? Štai klaušimas koksai. Gatvės meno tikslas yra paprastas – „sustok ir pažiūrek“. Jeigu vertinsime pirmajį gatvės meno festivalį pagal šį kriterijų, jis pavyko puikiai, Marko Jenkinso skulptūrelėi miestiečiai dar ir policiją kvietinėjo. Labai tikiuosi, kad ir ateityje šis festivalis gaus pinigų ir mėtas pasipuoš daugiau piešinių.

Bet man geriausias gatvės menas yra tokis, kuris atsiranda iš miesto ir grynojo kūrybiškumo (ir iš chuliganizmo – ką čia slėpti), kai ventiliacijos angose gimbsta sraigės aksys, o stop ženklė – da Vinci paskutinė vakarienė. Kai miesto erdvė transformuojama minimaliomis intervencijomis. Šiuo poziūriu, deja, nė vienas iš festivalio projektų nebuvu itin pavykęs. Jie atgulė į miestą, bet iš miesto sienu jie negimė. Vienintelis Antano Dubos ciucikas buvo bandymas į tą pusę – gal todėl pilietinės kūrybinės pajėgos jį apdovojo trūkstama puse kuno. Kai kitą kartą eisite pro Lukiskių aikštę, atkreipkite dėmesį, kad gatvės meno festivaliu priklauso tik viena liuinės sienos – o šuo valdo dvi.

„Nepatogus kinas“ provokuoja

Ar kinas gali spręsti aktualias problemas

Spalio 23 d. Vilniuje prasideda dokumentinių filmų festivalis „Nepatogus kinas“. Peržiūros vyks „Skalvijos“ kino centre, „Pasakoje“ ir „Multikino“. Lapkritį festivalis persikelė į Kauną, Šiaulius, Klaipėdą. Septintajį „Nepatogų kiną“ taip pat lydės teminės diskusijos ir kūrybinės dirbtuvės. Kaip ir ankstiau, „Nepatogus kinas“ bus prieinamas visiems – festivalio renginiuose galima dalyvauti už bilietą paaukojus bent 1 centą.

„Nepatogų kiną“ šiemet sudaro programos „Pasaulis 2015“, „Nereikalingi žmonės“, „Visi i gatvę“, „Posovietinė panorama“, „Teisė žinoti“, „Tibetas iš arčiau“, „Žalioji programa: vanduo“ ir „Nauji lietuvių režisierų filmai“: čia bus parodyti Giedrės Beinoriūtės „Pokalbiai rimtomis temomis“, Linos Lužytės „Igruški“ ir Martos Dauliūtės, Eliabeth Marjanovič Cronvall „Antra klasė“.

Programa „Pasaulis 2015“ bando atsakyti į klausimą, kodėl prieš keliolika metų JT paskelbtį „Tūkstantmečio vystymosi tikslai“ nebus igyvendinti. Pasak JT ir pasaulio lyderių, jau 2015 metais pasaulyje turėjo nelikti skurstančiųjų, visi vaikai turėjo eiti į mokyklą, moterų ir vyrių teisės būti lygios, o sergantieji AIDS – gydomi efektyviais vaistais. Nepaisant akivaizdžios pažangos, skurdas nedingo, praraja tarp turtingų ir skurstančiųjų padidėjo, o lygios galimybės atrodo utopija. Programos filmai gilinasi į klausimus, kodėl turtinges šalys nesugeba padėti tiems, kuriems reikalinga pagalba. Šios programos filmų kūrėjai keiliavo po Afriką, Indiją, Lotynų Ameriką ir gilinosi į skurdžiausią vienuomenės sluošnių problemas.

Jerome'o le Maire'o filmas „Arbata ar elektra“ („Le Thé ou l'Électricité“, Belgija, Prancūzija, Marokas, 2012) pernai buvo nominuotas Europos kino akademijos geriausio dokumentinio filmo apdovanojimui. Režisierius trejus metus stebėjo, kaip vykdomos Atlasso kalnuose esančio Ifri kaimelio elektifikacijos projektas. Aišku, kad gyvenimas pasikeitė negrūtamai: sunkius ūkius darbus pakeis mašinos, ilgus vakarus prie žvakės – televizoriaus. Seinai gyvenimo būdą neįsvengiamai pakeis naujas. Tačiau režisieriu Ifri yra mūsų pasaulio metafora. Atšauraus Maroko kaimo peizažo pokyčiai slepia esminius žmonijos egzistencijos klausimus.

Taip pat bus parodytas Jerry Rothwello „Bégikų miestas“ („Town of Runners“, D. Britanija, 2012) apie mažo Etiopijos miestelio gyventojus, norinčius tapti ilguo distanciju bégikais, Rogerio Rosso Williamso filmas „Dievas myli Ugandą“ („God Loves Uganda“, JAV, 2013), pasakojantis apie tai, kaip viena religinės Afrikos vienuomenių tampa krikščionių fundamentalistų idėjų bandymų laukui. Filmo „Duokit mums pinigų“ („Give Us the Money“, Švedija, 2012) režisierius Bos-

se Lindquistas kalbino populiarias žvaigždes, politikos ir ekonomikos garsenybes bei kitus aktyvių kampanijų prieš badą ir skurdą organizatorius ir dalyvius. Jam rūpėjo sužinoti, ar skurdas tikrai tapo Afrikos „prekės ženklu“.

Šių dienų Afrikos problemas rūpi ir filmo „Išvogti Afriką“ („Stealing Africa“, Danija, 2012) režisieriu Christofferiu Gulbrandsenui, kuris pasakoja apie Tarptautinių korporacijų veiklą besivystančiose

merso filmas „Statom į rēmus“ („Framing the Other“, Olandija, 2011) rodo, kaip primityvus kultūrinis turizmas griauna vėtos gyventojų tradicijas. Kasmet tūkstančiai turistų iš Vakarų atvyksta į Etiopijos pietus pažiūrėti į murš genties motoris: jų apatinės lūpose išstatytos medinės lėkštutės, spalvoti piešiniai ant nuogo kūno ir keisti drabužiai atrodo egzotiškai. Filmo „Vieną gražią dieną visi būsime laisvi“ („One day, everything will

suomenės nusistatymo, institucinės diskriminacijos, o kartais ir tiesioginės grėsmės gyvibei, sie žmonės nepalūžo ir tapo pavyzdžiu kitoms. Tai ypač akivaizdu Sébastieno Lifshitzo filme „Nematomi“ („Invisibles“, Prancūzija, 2012), kurio herojai – prancūzų gėjų judėjimo pionieriai, nusprenę nebeslepti tapatybės tada, kai Prancūzija pančėjo į šiu dienų Lietuvą, o gėjų citynės už lygias teises keldavo visuomenės pasipriešinimą. Šis prancūzų kino akademijos „Cezariu“ apdovanojotas filmas dar ir jautri meilės bei susitaikymo su savimi istorija.

Programa „Visi i gatvę“ skirta masiniams protestams. Prieš dviešimt penkerius metus daugiau tūkstančiai Sajūdžio mitingai buvo varomos iki pokyčių valstybėje ir visuomenėje jėga. Tačiau dabar gatvės protestas daugeliui asocijuojasi tik su Seimo langus daužančiais chuliganais ir „ubagų karaliais“. Ar interneto amžiuje gatvės protesto kultūra prarado reikšmę, klausia šios programos filmų herojai. Kai demokratiskose šalyse pagrindinėmis žiniomis tam-pa žvaigždžių lovos reikalai, gatvės protestas yra veiksminga priemonė bent trumpam atkrepti visuomenės dėmesį į socialines problemas. Šioje programe bus parodyti ir trys filmai apie protestus Rusijoje – Kirilo ir Ksenijos Sacharnovų „5 minutės laisvės“ („5 minut svobody“, Rusija, 2012) bei ne vieną svarbų kino festivali apkeliau Miko'o Lernero ir Maksimo Pozdrovkino „Pussy Riot – pankiška malda“ („Pussy Riot – A Punk Prayer“, Rusija, D. Britanija, 2013) ir Andrejaus Griazevo „Rytų“ („Zavtra“, Rusija, 2012).

Programa „Tibetas iš arčiau“ pristatas du filmus: „Saulė už debesų“ („The Sun Behind the Clouds“, D. Britanija, Indija, 2009, rež. Ritu Sarin, Tenzing Sonam), kuriamė susiduria skirtingu kartu požūriu į Tibeto ateities kelią, ir anoniminių autorų filmą „Ugnis sniego šalyje: susideginimai Tibete“ („Fire In The Land of Snow: Self-Immulations in Tibet“, JAV, 2013), kurio herojai – mokslininkai, istorikai ir visuomenininkai – stengiasi paaikinti gausių susideginimų Tibete priežastis.

Žalioji programa: vanduo dėmesio centre – vanduo, be kurio žmonija negalėtų egzistuoti. Aštraus siužeto psychologinė trileris, bet ne filmą apie gamtą primenanti „Juodžuvė“ („Blackfish“, JAV, 2012, rež. Gabriela Cowperthwaite) – tai pasakojimas apie vieno delfinario žmogaus žmogaus orką, kuri nužudė keilis savo prižiūrėtojus. Vizualiai stulbinantis filmas „Vejantis ledą“ („Chasing Ice“, JAV, 2012, rež. Jeff Orlowski) nori parodyti globalių atšilimų abejončiai visuomenei, kaip gretai Arktijoje vyksta pokyčiai. Geriausiai tūkstančiai žurnalistikos darbams prilygsta „Paskutinis laimikis“ („The Last Catch“, Vokietija, 2012, rež. Markus CM Schmidt). Kartą per metus būriai mėlynų tunų vis dar migruoja iš Atlanto vandenyno į nerštavietes Viduržemio jūroje. Tačiau tai ilgai nesitęs, nes šios žuvies ištekliai drastiškai artėja prie išnykimo ribos. Nepaisydami to, žvejai šią žuvį gaudo net neršto metu. Poetiškas „Šulinys: Etiopijos vandens garsai“ („The Well: Water Voices from Ethiopia“, Italija, 2011, rež. Riccardo Russo, Paolo Barberi) taip pat ras savo žiūrovą.

čiai tikrą valstybę Europos pakraštyste – Padniestrė („Tvirtovė“, „Pevnost“, Čekija, 2012, rež. Lukáš Kokeš, Klára Tasovská).

Programa „Teisė žinoti“ paneigia išankstinę nuostatą, kad interneto ir socialinių tinklų laikais žodžio laisvė, galimybė skeleisti ir gauti objektyvą informaciją yra savaime suprantamos. Vienose šalyse, pavyzdžiui, Kinijoje, vis dar veikia valdžios taikomi cenzūros metodai („Naujos technologijos, sena tvarka“, „High tech, Low life“, JAV, 2012, rež. Stephen T. Maing), kitose žodžio laisvė ribojama padedant privačioms kompanijoms („Laisvės šešėliai“, „Shadows of Liberty“, D. Britanija, 2012, rež. Jean-Philippe Tremblay) arba patenka į kriminalinio pasaulio rankas („Reporteris“, „Reportero“, Meksika, JAV, 2012, rež. Bernardo Ruiz). Programos filmuose taip pat atskleidžiami naujausi, su informaciniems technologijomis susiję teisės žinoti iššūkiai („Google“ ir pasaulio smegenys“, „Google and the World Brain“, Ispanija, D. Britanija, 2013, rež. Ben Lewis) bei pateikiama išsamiai prieštaringo „Wikileaks“ tinklo istorijos analizė.

Programa „Visi i gatvę“ skirta masiniams protestams. Prieš dviešimt penkerius metus daugiau tūkstančiai Sajūdžio mitingai buvo varomos iki pokyčių valstybėje ir visuomenėje jėga. Tačiau dabar gatvės protestas daugeliui asocijuojasi tik su Seimo langus daužančiais chuliganais ir „ubagų karaliais“. Ar interneto amžiuje gatvės protesto kultūra prarado reikšmę, klausia šios programos filmų herojai. Kai demokratiskose šalyse pagrindinėmis žiniomis tam-pa žvaigždžių lovos reikalai, gatvės protestas yra veiksminga priemonė bent trumpam atkrepti visuomenės dėmesį į socialines problemas. Šioje programe bus parodyti ir trys filmai apie protestus Rusijoje – Kirilo ir Ksenijos Sacharnovų „5 minutės laisvės“ („5 minut svobody“, Rusija, 2012) bei ne vieną svarbų kino festivali apkeliau Miko'o Lernero ir Maksimo Pozdrovkino „Pussy Riot – pankiška malda“ („Pussy Riot – A Punk Prayer“, Rusija, D. Britanija, 2013) ir Andrejaus Griazevo „Rytų“ („Zavtra“, Rusija, 2012).

„Dievas myli Ugandą“

valstybėse. Iš Indijos nukels kitas programos filmas – Steve'o Hooverio „Kraujų brolis“ („Blood Brother“, JAV, 2013). Jo herojus, jaunas amerikietis Rocky Braatas Indijoje ieškojo savęs, bet šios piaėkos jis navedė į ŽIV ir AIDS sergančių vaikų namus. Poros mėnesių savanorystė pakeitė jo gyvenimą. Dylano Mohano Gray'us filmas „Liepsnojantis kraujas“ („Fire in the Blood“, Indija, 2012) taip pat kurtas Indijoje ir skirtas ŽIV. Jau 1996 metais atsiradę galimybės pradėti gaminti pigius ŽIV stabdančius vaistus, tačiau Vakarų farmacinės kampanijos dėjo visas pastangas, kad išlaikytų vaisių monopoliją ir aukštąs jų kainas.

Programa „Nereikalingi žmonės“ skirta herojams, kuriuos visuomenė norėjo nurašyti, išstumti į užribį, geriausiu atveju tiesiog apsimantant, kad jie neegzistuoja. Nors dalis šių filmų pasakoja tolimal šalių („Saulės šešėlyje“, „In The Shadow Of The Sun“, D. Britanija, Tanzanija, 2012, rež. Harry Freeland) ar dešimtmečių senumo ivykius („Nematomi“), šiuose filmuose kiekvienas ižvelgs Lietuvos realijų: lyčių lygibės („Paticekas“, „Dish: Woman, Waitressing & The Art Of Service“,

„Žiema, bék iš kiemo“

Per dešimtmetį buvo imanoma išgelbėti milijonus gyvibių, tačiau to padaryti nepavyko dėl korporacijų godumo. Monos Eldaie ir Jehane Noujaim filmas „Saulės mamos“ („Solar Mamas“, JAV, Danija, Egypetas, 2012) pasakoja apie projektą „Basakojų universitetą“, kurio dalyvės – skurdžių šalių kaimo vietovėse gyvenančios moterys – kviečiamos į Indiją mokyti tam tikrų praktinių stipendijų. Iljos Koko ir Willemo Tim-

Kanada, 2010, rež. Maya Gallus), etninės neapykantos („Nesuskaičiuoti žmonės“, „A People Uncounted“, Kanada, 2012, rež. Aaron Yeger), neigaliųjų ar pagyvenusiu žmonių teisės į pagarbą ir orumą („Auksinis rudo“, „Goldherbst“, Vokietija, 2012, rež. Jan Tenhoven) problemas. Tačiau visus šios programos filmų herojus vienija bendras bruožas – neįtikėtina dviavios stipendijos, iljos Koko ir Willemo Tim-

neegzistuojančią, tačiau bauginan-

PAGAL RENGĖJŲ INF.

Provincijos mistika

Nauji filmai – „Vardas tamsoje“

Živilė Pipinytė

Provincijos miestelis Neprikalūsomybės pradžioje ir artėjantys rinkimai. Motelyje rasta negyva nepilnametė. Vienišė bevardė tardytoja nepilnametės mirtis priverčia prisiminti jaunystės meilės nuotykį. Nužudymo išvakarėse tardytoja vėl sustinka savo suvedžiojai, dar vėliau paaikiėja, kad jis buvo KGB bendrدارbis. Atmosfera tirštėja – dingsta senelis, namuose mišta prancūzų kalbos mokytoja Koko, motelio savininkė lanko demonas... Tokio siuzeto ir viso tunto keistų personažų režisieri Agnei Marcinkevičiutei, ko gero, pavydėtų ne vienas kino detektyvų kūrėjas. Filmą „Vardas tamsoje“ (Lietuva, 2013) ji kūrė pagal Renatos Šerelytės romaną. Romano neskaičiu, bet filmas mane įtikino, kad esu visiškai buka. Iki šiol taip ir nesupratu, kas buvo svetimui pasu motelyje užsiregistravus mergina ir kodėl tardytojai nerūpi tai išsiaiškinti, kaip reiskia motelyje rastas tardytojos auskaras, kas iš tikrųjų nužudė (jei nužudė) merginai ir kokį nusikaltimą padarė tardytoja nuo filmo pradžios persekiujantis veterinaras, nors nuo mažens mėgstu skaityti ir žiūrėti detektyvus. Visada maniau, kad bent jau pabaiaga turi atsakyti iš visus klausimus. „Vardas tamsoje“ įrodo, kad „lietuviškam mistiniams detektyvui, sukurtam po 25 metų pertraukos“, to visai nereikia. Pabandysiu bent išsiaiškinti kodėl.

Pirma hipotezė: „Vardas tamsoje“ – ne detektyvas

Filmas prasideda ironiška muzika, kuri kartu su policijos pasirodančiu Algio Dainavicius veterinaru nuteikia taip pat ironiškai. Bevardė filmo tardytoja aiškiai bodisi savo

profesija, gyvenimu apsnūdusiamie miestelyje, apšniaukštais namais ir erotiniai nuotykiai. Ji mieliau sėdi miesto sode, kalba į diktofoną grafomaniskas eiles, geria raudonąją vyną tiesiai į butelio. Ko gero, alkoholiu galima paaikiėti ir visą filmą vienodą Neringos Varnelytės veido išraišką. Nuobodu. Nuobudži, regis, gali išsklaidyti bare sutiktas nepažstamas. Jis deda į kojas, vos išgirdęs, kaip tardytoja kreipiasi: „Mokytojau!“

Vyriskis ir vėliau sekusi merginos mirtis, regis, atgaivina tardytojos praeities fantomus. Ji prisimena, kaip vaikų namuose ją, dar paauglę, suvedžiojo muzikos mokytojas (Gediminas Storpirštis), kaip mokytojas padėjo ištoti į aukštają, rėmė materialiai ir galiausiai metė. Todėl tardytoja ima itarti, kad būtent jis ir yra merginos žudikas. Bet įrodymų jি nelaibai ieško.

Dabar mokytojas yra susijęs su miestelyje savo kandidatūrą iškėlusiu politiku, kuris įtarimas ryšiai su slaptosiomis tarnybomis. Miestelis išklijuoja deputato (kažkokėl tik vieno) rinkimų plakatais, tokį namus parsineša į tardytoja. Galima įtarti, kad su kandidatu ją taip pat kažkas sieja.

Prisiminimai ir įvairių ypatų vizitai bei monologai nuolat griauna pasakojimą, vis nustumdamis bylos tyrimą į filmo pakraščius. Dauguma scenų stabdo ne tik tyrimą, bet ir filmo veiksmą. Kai sekmedienio ryta į tardytojos namus atėjusi Koko (Elvyra Žebertavičiutė) pasakoją, kad kaimynai ją nori nunuodinti, akivaizdu, kad scena – tūkstaktės benefisas, filmui visai užtektų ir trumpos užuominos. Panašiai su reikšminti ir Kristinos Kazlauskaitės vaidinamos motelio savininkės, kojinių pardavėjos, baro savininkės

monologai. Jie – iš kito filmo.

Bet Marcinkevičiūtė dosni: kick-vienam, net visai atsitiktiniam filmo veikėjui ji suteikia progą ką nors pasakyti, aktoriui – suvaidinti sceną, net rašytoja Renata Šerelytė gavo politiko padėjėjos vaidmenį ir gražiai giedojo kapinėse. Bet tai – ne detektyvo ir net ne ironiško detektyvo stichija. Greičiau tradicinio lietuviško filmo apie provincijos keistuolius, kurie gyvenimo nykumą kompensuoja neišspildančiomis svajonėmis. Todėl filmo pabaigą, kai tardytoja kartu su baro šeimininke (Rimantė Valiukaitė) ir veterinaru laukia traukinio, lydi jau gana dramatiška muzika. Regis, pati režisierė taip iki galo ir neapsispredė, ką kuria.

Ši pabaiga man priminė Raimondo Vabalo „Birželio, vasaros pradžios“ parabolę apie merginą, kurios laukia baisi pabaiga – jos gyvenime niekas nepasikeis. „Vardas tamsoje“, bijau, liudija tą patį. Kad lietuvių kine niekas nepasikeis. Ir kad tie patys keistuoliai (tik rodomi daug labiau šaržuotai) kaip zombiai nuolat grįš į filmus kartu su tardytoja – dar viena poezių mėgstančios, prie gyvenimo nepritampančios lietuvių reinkarnacija. Kad Šerelytei ir Marcinkevičiutei tai patinka, – akivaizdu. Juk neatsitiktinai vienintelė energinga filmo herojė – teismo sekretorė Atali (Jurgita Jurkutė) – iš pat pradžių turi sukelti antipatią. Ji smalsi, lenda į tyrimą, yra puoščiava, nuolat kraipo užpakalį ir nori sužavėti liurbį nuovados viršininką (Gintaras Liutkevičius), kuris labiau domisi savo katinu.

Antra hipotezė: „Vardas tamsoje“ suveda sąskaitas su sovietine praeitim

Marcinkevičiūtė mielai naudoja-

je, toks ir originalus filmo pavadinimas) skirtų knygų nuperka vyresni. Net 78 procentų suaugusių skaitytojų prisipažino, kad patys skaito šias knygas. Pagrindinė suaugusių šios literatūros skaitytojų grupė – 30–44 metų žmonės. Literatūrolai ir psichologai mano, jog svarbiausia priežastis ta, kad po 17 metų liaujasi šių žmonių meninio skonio raida. Paauglys labiau užsiėmės vietos gyvenime paieškomis, o kova už finansinę nepriklausomybę neleidžia jaunuoliams skirti daug laiko knygoms, muziejams ar teatrami, jie vadiniams young adults; be „Džuna“

si visais paskutiniais metais lietuvių kine susiformavusiais sovietmečio vaizdavimo stereotipais. Toje praeityje visi vilki beformius drabužius, dainuoja patriotines dainas, veidmainiauja, yra banalus ir lēkštai lyginimo lentos. Koncertas, kuriamo Deimenes Drąsutės vaidinama būsimoji tardytoja dainuoja apie kreiserį „Aurora“, turia simbolizuoti višą epochą – net herojės plaukų kaspinai ir sijonas raudoni.

Toks perdėtas, groteskiškas sovietmečio vaizdavimas, deja, tik supaprastina laiko suvokimą. Jame nebegalii likti tikrų dramų, todėl net merginos aborto scena skurdžioje operacinėje (ant jos durų kažkodėl puikuojasi rusiškas užrašas su kalbos klaida) ir po to sekės herojės bandymas nusižudyti nesukelia užuojaautos. Todėl net pačios tardytojos akivaizdžiai nesujaudina lyg *deus ex machina* iš kompiuterio atsklidusi žinia, kad jos mylimasis mokytojas buvo KGB agentas „Allegro“, kad jis įdavė daug patriotų ir disidentų. Mokytojas jau prieš tai buvo rodomas tik kaip apšiurės erottomanas, užuominus apie politiką ar ką nors daugiau dvieju personažu santykiose net norėdamas nežvelgsi. Kita vertus, kažkai keis-ti tardytojai visą gyvenimą supa tik

esami ar buvę saugumo agentai, nuprotėjusios, pagyvenusios arba nuolat besigražinančios moterys. Gal tai ir yra pagrindinė filmo idėja, kad visi atėjome iš groteskiškos praeities, todėl nieko ir negalime pakeisti? Tik širdies gilumoje grožėti savimi, kaip tai slapta daro ironiškoji tardytoja.

Trečia hipotezė: kaltas žanras

Žanras – tikra amato mokykla, todėl jis būtinas lietuvių kinui. Ankščiau pas mus žanrinis kinas nebuvo vertinamas, visi norėjo kurti autorinių. Bet būtent žanriniam kine režisierius neprisidengs poetiška metafora – jis turi sugerbeti sklandžiai pasakoti istoriją, kurti vientisą reginį, kur viskas tikslu ir savo vietoje – aktoriai, rekvizitas, ritmas, scenografija, dialogai. Felikzas Abrukauskas bando keliskart panaudoti subjektyvią kamerą, kuri padėtu sukurti detektyvinę įtampą, bet greit suprantą, kad „Vardui tamsoje“ jos visai nereikia. Tas pats atsitinka ir tariamai „mistikai“ – tardytojos vaizdinės daug paprasčiau paaikiinti alkoholio poveikiu, o finalinis mokytojo pasirodymas nakties tamsoje padvelkia ne mistika, o saviveikla. Ir tai net nestebina. Lietuvių kine viskas turi būti kitaip.

me „Avinėlių tylejimas“ (1991) iškėlė žudiko Hanibalo Lekterio (Anthony Hopkins) ir jaunos FTB agentės Klariusės (Jodie Foster) dvikovą iki filosofinio disputo apie gėri ir blogi, apie žmogaus prigimtį, kurios neįmanoma pažinti.

Filmas apie žudiko paieškas – ir Ami Canaan Mann 2011 m. „Tekso so mirties laukas“ (TV3, 19 d. 01.40). Veiksmas vyksta Tekses, kur vietinis seklys Maikas (Sam Worthington) kartu su atvykeliu į Niujorko Brajanu (Jeffrey Dean Morgan) tira žmogžudystes ir netrukus iš detektyvu patys virsta aukomis: nusikaltėliai pradeda su jais žaisti katės ir pelnė žaidimą. Priešingai nei jos tėvas Michaelas Mannas (jo filmą apie samdomą žudiką „Nakties ikaitas“ 24 d. 22 val. parodys LNK), Ami Cannan labiau linksta į tai, kas kino žargonu vadina „atmosferiniu filmu“. Nuotaika čia svarbiu už siuzeto posūkius. „Teksono mirties laukai“ – filmas ne apie konkretų detektyvų praktikos atvejį (nors ir sukurta pagal tikrus įvykius), bet apskritai apie būties siaubą.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Rodo TV

Amžinai jauni

Vis dažniau pagalvoju, kad visuomenė infantilėja tiesiog rekordiniu tempais. Man regis, tai susiję su vartojimu ir kitokiais savęs pamaloninimo būdais. Panašiai save lepina ir Jasono Reitmano 2011 m. filmo „Jauna nepilnametė“ (TV3, šiankt., 18 d. 00.20) herojė – 37-erių metų „literatūrinė negrė“ Mevis (Charlize Theron). Romanus apie paauglius masiškai gaminanti Mevis grįžta į vaikystės miestą, kad prisimintų šlovingus laikus, kai buvo mokyklos grožio karalienė, ir suviliotų buvusį vaikiną. Tačiau planą įgyvendinti sunku, nes gyvenimas žiaurus ir reikia pagaliau suaugti.

Scenarietės Diablo Cody ir režisierės Reitmano duetas kuria neįprastus filmus. Jie sarkastiški, ciniški, kupini kartėlio, nors amerikiečiai iš incercijos juos vadina komedijomis. Žurnalistė, buvusi striptizo šokėja, scenaristė, produserė Cody neslepija, kad jos kūriniai autobiografiški, tačiau susitapantį su Mevis, manau, galės ne vienas. Jei ne su ja, tai su kita filmo personažais.

Parodos	Galerija „Kairė–dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Vladislovo Žiliaus (1939–2012) piešiniai	JuozasART“ galerija <i>J. Jasinskio g. 14</i> iki 25 d. – scenografijos paroda „Vilniaus teatro „Lélė“ dailininkai“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> iki 19 d. – paroda „Mylios valanda“	KAUNAS	Dailė
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a.	Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> Lenos Chvicijos tapybos paroda „Kelyje“	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Kauno bienalė „Unitekstas“: Patricia Piccinini (Australija) paroda „Nematoma Saulė su mumis“, Gao Yuan (Taivanas) paroda „Naujoji epocha“, Monikos Žaltauskaitės-Grašienės ir Bronės Neverdauškienės paroda „Absoliuti lygibė“ Modrija Tenisono (Latvija), Armando Strazdo (Latvija), Vytauto Tumėno interaktyvus projektas „Laimos tinklas“	VDA parodų salėse „Titanikas“ pristatomos dvi parodos-pažintys. Pirmame aukštė tarptautinė paroda – „Kaimynai“ – tekstilės meno darbai sukurti geografiniu Lietuvos Respublikos kaimynų aukštųjų mokyklų studentų. Antrame – „Sąryšiai“ – Danijos šiuolaikinės dailės, kurta Danijos Karališkosios akademijos Kopenhagoje absolventų. Pirmoji intravertiško pobūdžio – kiekvienas kūrinys susitelkęs į savo pasakojimą istoriją, antroji – panaši į bendrą didelę instaliaciją, kur sunku nuspręsti, kur baigiasi architektūros kalba, kur prabyla skulptūra, tapyba. „Sąryšiai“ veikia iki lapkričio 2 d., „Kaimynai“ – iki spalio 31 d. „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) dirba antradieniais – šeštadieniais 12–18 val.
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Reginos Matuzonytės-Ingelevičienės tapybos paroda „Špalva ir linija išreiškštai pojūčiai“ Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijoje. 1890–1930“ Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas Ivanu Marčuko (Ukraina) kūrybos paroda „Už horizonto – kiti horizontai...“	„Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 19 d. – Romualdo Vaitkaus fotografijos Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Arvydo Žalpio paroda „Tyla“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Kauno bienalė „Unitekstas“: Jaunujų menininkų paroda Linos Jonikės paroda „Reversinės trajektorijos“ Giedrės Kriaucionių paroda „Suformatuota“ Severijos Inčirauskaitės-Kriaunevičienės paroda „Išardymai“ Keštutio Grigaliūno interaktyvus projektas „Marginimas“	Muzika
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A</i> Silvestro Džiaukšto ir Galinos Petrovos paroda	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i> nuo 22 d. – Vilmos Fioklos Kiurė fotoparoda „Parubanka: trūkinėjantys ryšiai“	A. Žmuidzinavičiaus kūrinii ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> Kauno bienalė „Unitekstas“: Feliuko Jakubausko „Kalbėjimas – sidabras...“ Zinaidos Vogeliénės „Sidabrinis šnabždesys“	Spalio 19 d., šeštadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje Lietuvos kamerinis orkestras pasirodo su violončelininku Denisu Šapovalovu, kuri legendinis Mstislavas Rostropovičius po jūdvięjų koncertų Anglijoje, Prancūzijoje ir JAV pavadino ištabiu talentu. 1998 m. prestižiniame tarptautiniame P. Čaikovskio konkurse pelniusiam aukso medalį D. Šapovalovui atsivérė žymiausios scenos, jis aktyviai dalyvauja ir šiuolaikinės muzikos projektuose, autoriai jam yra dedikavę ne vieną kompoziciją Koncerte skambės W.A. Mozarto, J. Haydno, P. Čaikovskio kūriniai.
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija Paroda „Šiuolaikiniai karališkieji rūmai“	Meno ir edukacijos centras „Rupert“ <i>Meškeriotojų g. 33</i> Doros Garcios (Ispanija) paroda „Europos Jeruzalė“	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> nuo 18 d. – Antano Olbuto paroda	Teatras
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė Paroda „Sukilėlai“, skirta 1863 m. sukilimo 150-osioms metinėms Paroda „Vaikystės metų kraštas“ iki 27 d. – paroda „Žemaičių vyskupijos istorija“	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Sergejus Paradžanovas. Nežabotos vaizduotės kino genijus“ iki 22 d. – paroda „Vieno teatro istorija...“	A. Žmuidzinavičiaus kūrinii ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> Kauno bienalė „Unitekstas“: Feliuko Jakubausko „Kalbėjimas – sidabras...“ Zinaidos Vogeliénės „Sidabrinis šnabždesys“	Spalio 23 d. verta važiuoti į Kauną, kad pamatyti, kuo šiekart pavirs klasikinis kūrinių režisierius Artūro Areimos rankose. Spektaklis A. Čechovo „Vyšnių sodas“ bus rodomas 18 val. Nacionalinio Kauno dramos teatro Didžiojoje scenoje.
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Paroda „Rūdavos kautynės“ Lankymas antradienių–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 22 d. – tarptautinė rankų darbo popiežiaus meno paroda „Popierius – tradicija ir eksperimentas“ Dovilės Tomkutės grafikos darbų paroda „Dienoraštis“	Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rotušės a. 13</i> Paroda „Rašytojai 1863 metų sukilime“ Fotografijų paroda „Menas – pamatyti, menas – parodyti. 2013 metų jubiliatai“ „Maironis ir jo epocha. ...palieku visą mano judomajį turą“ Alfonso Vilpišausko tapybos paroda „Antroji kelionė“	Kinas
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> V tarptautinė emalio meno bienalė „Vilnius 2013“	Keramikos muziejus <i>Rotušės a. 15</i> Simpoziumo „Mes – redukcija 2013“ paroda	Tikri didžiojo ir, deja, lyg šagrenės oda nykstančio kino pavyzdžiai – Leos Caraxo „Šventieji motorai“ ir Kiroš Muratovas „Amžinas sugrižimas“ kino teatruse „Skalvija“ ir „Pasaka“.
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> Danijos šiuolaikinės dailės paroda „Interrelations / Sąryšiai“ Tarptautinė tekstilės paroda „Kaimynai“ (Veranika Bahachova, Milita Balčaitytė, Marijana Fediuk, Līva Kaprāle, Edita Karvelytė, Vilija Povilaitytė, Jurgita Tutlytė, Dace Puga, Maija Puncule, Galina Sviridova, Kristina Vysotskaya)	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> Urmo-Otto (Estija) kūrybos paroda „Tyla tarp žmonijos nuopuolio ir pakilimo“	Ryšių istorijos muziejus <i>Rotušės a. 19</i> iki 22 d. – Oksanas Leadbitter (D. Britanija) tapyba	KLAIPĖDA KKKC parodų rūmai <i>Aukštostoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> Parodos „What Is Missing?“ ir „Trip and Traveling. Introduction“
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki 26 d. – Sigito Maslauskaitės tapybos paroda „Aš taip gyvenu. Vienuolynų freskų personažai ir kitai herojai“ Romualdo Kučinskio architektūrinės fotografijos paroda „Netolygumas“	Jono Meko vizualių menų centras <i>Gynėjų g. 14</i> Paroda „Tarpdiscipliniškumo kapinynuos (?)“	„Fluxus ministerija“ <i>Jonavos g. 3</i> iki 26 d. – Milda Kiaušaitės paroda „Dreams“	Baroti galerija <i>Aukštostoji g. 3/3a</i> iki 23 d. – Lino Liandzbergio tapybos darbų paroda „Stickers“
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki 19 d. – Jelenos Škulienės paroda „Savas kraštas kaip išaustas raštas“	„Juškų gallery“ <i>B. Radvilaitės g. 6B</i> Aloyzo Smilingio paroda „Aloyzas Smilingis: žemaitiškas ir gyvenimiškas vitališkumas“	Galerija „Kauno langas“ <i>M. Valančiaus g. 5</i> iki 22 d. – paroda „Abrozdėliai V“ (Relita Mielė, Gvidas Latakas, Darius Rakauskas ir Julija Pociūtė)	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> Šarūno Šarkausko tapybos paroda „Tunų gaudymas Danėje“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Gintaro Gecevičiaus paroda „Nauja diena“	Galerija „Balta“ <i>M. Valančiaus g. 21</i> Kauno bienalė „Unitekstas“: Jolantos Šmidienės „Ugnies šokis“ (bendra-darbiaujant su Kauno šokio teatru „Aura“) Jūratės Petruškevičienės „Humanas: laiminges pusvalandis“	„ŠIAULIAI“ „Laiptų galerija“ <i>Žemaičių g. 83</i> Šarūno Saukos tapybos paroda „Pragaras“
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> iki 20 d. – JAV savanorių organizacijos „Lithuanian Mercy lift“ nuotraukų paroda „20 metų su Lietuva“	Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė <i>Totorių g. 22–4</i> Paroda „Algimantas Černiauskas. Tapyba“	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Aušros Andziulytės ir Antano Andžiulio tapyba Aistės Juškevičiūtės ir Ramunės Staškevičiūtės kūrybos paroda	„Spectakliai“ VILNIUS
Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Tradicinio japoniško popieriaus darbų paroda „Popierius įvairiai“	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Paroda „Rašytojų Algimanto Aleksandravičiaus fotografijose“	Laimos Oržekauskienės ir Vlado Oržekausko kūrybos paroda Nijolės Skolastikos Liatukaitės ir Augustino Liatuko kūrybos paroda	Nacionalinis operos ir baletų teatras <i>18 d. 18.30 – L.A. Minkaus „BAJADERĖ“</i> Dir. – M. Staškus
VILNIUS	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Tradicinio japoniško popieriaus darbų paroda „Popierius įvairiai“	VDU menų galerija „101“ <i>Laisvės g. 53</i> Fotografijų paroda „Laisvės alėjos architektūra: tapatybiškų ženkli“	„DAILĖ“ VDA parodų salėse „Titanikas“ pristatomos dvi parodos-pažintys. Pirmame aukštė tarptautinė paroda – „Kaimynai“ – tekstilės meno darbai sukurti geografiniu Lietuvos Respublikos kaimynų aukštųjų mokyklų studentų. Antrame – „Sąryšiai“ – Danijos šiuolaikinės dailės, kurta Danijos Karališkosios akademijos Kopenhagoje absolventų. Pirmoji intravertiško pobūdžio – kiekvienas kūrinys susitelkęs į savo pasakojimą istoriją, antroji – panaši į bendrą didelę instaliaciją, kur sunku nuspręsti, kur baigiasi architektūros kalba, kur prabyla skulptūra, tapyba. „Sąryšiai“ veikia iki lapkričio 2 d., „Kaimynai“ – iki spalio 31 d. „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) dirba antradieniais – šeštadieniais 12–18 val.
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki 26 d. – Sigito Maslauskaitės tapybos paroda „Aš taip gyvenu. Vienuolynų freskų personažai ir kitai herojai“ Romualdo Kučinskio architektūrinės fotografijos paroda „Netolygumas“	Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki 19 d. – Jelenos Škulienės paroda „Savas kraštas kaip išaustas raštas“	„7md“ rekomenduoja	Dailė
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	„VDA“	VDA parodų salėse „Titanikas“ pristatomos dvi parodos-pažintys. Pirmame aukštė tarptautinė paroda – „Kaimynai“ – tekstilės meno darbai sukurti geografiniu Lietuvos Respublikos kaimynų aukštųjų mokyklų studentų. Antrame – „Sąryšiai“ – Danijos šiuolaikinės dailės, kurta Danijos Karališkosios akademijos Kopenhagoje absolventų. Pirmoji intravertiško pobūdžio – kiekvienas kūrinys susitelkęs į savo pasakojimą istoriją, antroji – panaši į bendrą didelę instaliaciją, kur sunku nuspręsti, kur baigiasi architektūros kalba, kur prabyla skulptūra, tapyba. „Sąryšiai“ veikia iki lapkričio 2 d., „Kaimynai“ – iki spalio 31 d. „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) dirba antradieniais – šeštadieniais 12–18 val.
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> iki 20 d. – JAV savanorių organizacijos „Lithuanian Mercy lift“ nuotraukų paroda „20 metų su Lietuva“	„OKT/Vilniaus miesto teatras“ <i>20 d. 17, 19 val. OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas	„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys) 20 d. 12 val. – „MAMA KATINAS“. Rež. – Y. Ross	„Dailė“
„OKT/Vilniaus miesto teatras“ <i>20 d. 17, 19 val. OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas	„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys) 20 d. 12 val. – „MAMA KATINAS“. Rež. – Y. Ross	„Dekoracijų dirbtuvės“ 23 d. 20 val. – G. Labanauskaitės „RAUDONI BATRAIŠČIAI“. Rež. – Y. Ross	VDA parodų salėse „Titanikas“ pristatomos dvi parodos-pažintys. Pirmame aukštė tarptautinė paroda – „Kaimynai“ – tekstilės meno darbai sukurti geografiniu Lietuvos Respublikos kaimynų aukštųjų mokyklų studentų. Antrame – „Sąryšiai“ – Danijos šiuolaikinės dailės, kurta Danijos Karališkosios akademijos Kopenhagoje absolventų. Pirmoji intravertiško pobūdžio – kiekvienas kūrinys susitelkęs į savo pasakojimą istoriją, antroji – panaši į bendrą didelę instaliaciją, kur sunku nuspręsti, kur baigiasi architektūros kalba, kur prabyla skulptūra, tapyba. „Sąryšiai“ veikia iki lapkričio 2 d., „Kaimynai“ – iki spalio 31 d. „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) dirba antradieniais – šeštadieniais 12–18 val.
„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys) 19 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Nacionalinis operos ir baletų teatras“ <i>18 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“</i> (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Dekoracijų dirbtuvės“ 23 d. 20 val. – G. Labanauskaitės „RAUDONI BATRAIŠČIAI“. Rež. – Y. Ross	„Dailė“
„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys) 19 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Nacionalinis operos ir baletų teatras“ <i>18 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“</i> (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Dekoracijų dirbtuvės“ 23 d. 20 val. – G. Labanauskaitės „RAUDONI BATRAIŠČIAI“. Rež. – Y. Ross	VDA parodų salėse „Titanikas“ pristatomos dvi parodos-pažintys. Pirmame aukštė tarptautinė paroda – „Kaimynai“ – tekstilės meno darbai sukurti geografiniu Lietuvos Respublikos kaimynų aukštųjų mokyklų studentų. Antrame – „Sąryšiai“ – Danijos šiuolaikinės dailės, kurta Danijos Karališkosios akademijos Kopenhagoje absolventų. Pirmoji intravertiško pobūdžio – kiekvienas kūrinys susitelkęs į savo pasakojimą istoriją, antroji – panaši į bendrą didelę instaliaciją, kur sunku nuspręsti, kur baigiasi architektūros kalba, kur prabyla skulptūra, tapyba. „Sąryšiai“ veikia iki lapkričio 2 d., „Kaimynai“ – iki spalio 31 d. „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) dirba antradieniais – šeštadieniais 12–18 val.
„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys) 19 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Nacionalinis operos ir baletų teatras“ <i>18 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“</i> (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Dekoracijų dirbtuvės“ 23 d. 20 val. – G. Labanauskaitės „RAUDONI BATRAIŠČIAI“. Rež. – Y. Ross	„Dailė“
„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys) 19 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Nacionalinis operos ir baletų teatras“ <i>18 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“</i> (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Dekoracijų dirbtuvės“ 23 d. 20 val. – G. Labanauskaitės „RAUDONI BATRAIŠČIAI“. Rež. – Y. Ross	VDA parodų salėse „Titanikas“ pristatomos dvi parodos-pažintys. Pirmame aukštė tarptautinė paroda – „Kaimynai“ – tekstilės meno darbai sukurti geografiniu Lietuvos Respublikos kaimynų aukštųjų mokyklų studentų. Antrame – „Sąryšiai“ – Danijos šiuolaikinės dailės, kurta Danijos Karališkosios akademijos Kopenhagoje absolventų. Pirmoji intravertiško pobūdžio – kiekvienas kūrinys susitelkęs į savo pasakojimą istoriją, antroji – panaši į bendrą didelę instaliaciją, kur sunku nuspręsti, kur baigiasi architektūros kalba, kur prabyla skulptūra, tapyba. „Sąryšiai“ veikia iki lapkričio 2 d., „Kaimynai“ – iki spalio 31 d. „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius) dirba antradieniais – šeštadieniais 12–18 val.
„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės muzikinis spektaklis („Rūtos“ draugijos renginys) 19 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Nacionalinis operos ir baletų teatras“ <i>18 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“</i> (scenos iš Euripido pjesių) Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)	„Dekoracijų dirbtuvės“ 23 d. 20 val. – G. Labanauskaitės „RAUDONI BATRAIŠČIAI“. Rež. – Y. Ross	„Dailė“
„Valstybinis jaunimo teatras“ <i>18 d. 18.30 – „SELAVY!“</i> N. Narmontaitės			

22, 25 d. 11 val. – A. Pukelytės spektaklis-ekskursija „EKSPEDICIJA Į TEATRO VIDŪ“. Rež. – A. Pukelytė	23 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! A. Čečovo „VÝŠNIŲ SODAS“. Rež. – A. Areima	24 d. 18 val. – R. Everett „DEMONAI“. Rež. – G. Padegimas (Klaipėdos dramos teatras)
22 d. 18 val. – A. Čečovo „DÉDÉ VANIA“. Rež. – A. Latėnas	Baltijos šalių dramaturgijos festivalis „Kaunas – 2013“	Koncertai
24 d. 18 val. – P.E. Landi „STRIP MAN SHOW – VISKAS APIE VYRUS“. Rež. – P.E. Landi	24 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – A. Škemos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas	Lietuvos nacionalinė filharmonija
Rusų dramos teatras	Kauno muzikinis teatras	19 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas D. Šapovalovas (violončelė). Programoje P. Čaikovskio, W.A. Mozarto, J. Haydno kūriniai
18, 19 d. 18.30 – „KAPITONO DUKTÉ“ (Maskvos muzikinis teatras „Na Basmannoj“) 20 d. 12 val. – J. Ščiuckio „COLIUKÉ“. Rež. – J. Ščiuckis	18 d. 18 val. – F. Flotovo „MARTA“. Dir. – J. Geniušas	20 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Pasimatymas su Mere Popins“. Čiurlionio kvartetas. Solistė A. Sabulytė (sopranas), aktorius V. Rašimės
Teatro pastato 100 m. jubiliejaus šventė 21 d. 18.30 – A. Fredro „KERSTAS (ZEMSTA)“. Rež. – K. Jasinski (Lenkijos Arnoldo Szyfmano teatras iš Varšuvos)	19 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“ Dir. – V. Visockis	20 d. 18 val. – Z. Brūžaitės „VORO VESTUVÉS“. Dir. – V. Visockis
22 d. 18.30 – „OPERA J. BASANAVIČIAUS GATVÉJE“ Dir. – R. Serenikas, rež. – G. Padegimas	20 d. 12 val. – I. Kálmáno „BAJADERÉ“. Dir. – J. Jakunievicius	20 d. 18 val. – A. Vasiliauskas (fortepijonas). Programoje V. Jakubėno, K.V. Banačio, J. Gaidelio, J. Kačinsko kūriniai
23 d. 18.30 – K. Mitani „JUOKO AKADEMIJA“. Rež. – V. Gvozdovas (Valstybinis jaunimo teatras)	23 d. 17 val. – C. Coleman „MIELOJI ČARITI“ Dir. – J. Geniušas	20 d. 16 val. <i>Tai komosios dailės muziejuje</i> – „Duo barocco“: R. Dubinskaitė, S. Šerytė (mecosoprano), R. Jaraminaitė (barokinė violončelė). E. Indukaitytė-Storastienė (klavesinas). Programoje H. Purcellio kūriniai
24 d. 18.30 – R. Granausko „DUBURYS“. Rež. – S. Račkys (Lietuvos nacionalinis dramos teatras)	24 d. 18 val. – I. Kálmáno „MONMARTRO ŽIBUOKLÉ“. Dir. – V. Visockis	26 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – muzikos festivalio „Gaida“ pabaigos koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistai M. Meghnagi (sefardų dainininkė), K. Ueno (obertoninis dainavimas), L. Bendžūnaitė (sopranas), D. Meškauskas (aktorius). Dir. – M. Pitrėnas. Programoje M. Kagelio, A. Šenderovo, L. Narvilaitės kūriniai
Teatras „Léle“	Kauno kamerinis teatras	27 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – koncertas „Džiazo spalvos“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos bigbandas, trimitininkų, džiazo ir vokaliniai ansambliai, mušamųjų instrumentų orkestras, šokių grupė. Solistai E. Jurgaitytė, L. Vaičeliūnės, A. Rutkauskaitė, R. Rapalytė (vokalas), S. Šakenis (fortepijonas)
Didžioji salė 18–20 d. 18 val. – PREMJERA! „NE PAGAL ŠIO PASAULIO MADA“ (fantazija apie poetą K. Donelaitį). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas, dail. – N. Keršulytė. Vaidina R. Kazlas, S. Mikalauskaitė, D. Sarapinas	18 d. 18 val. – E. Ionesco „PLIKAGALVĖ DAINININKĘ“. Rež. – S. Rubinovas	Lietuvos muzikos ir teatro akademija
19 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYS PARŠIUKAI“. Rež. – A. Mikutis	19 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINÉ „PAS BLEZA““. Rež. – S. Rubinovas	20 d. 16 val. <i>Anykščių kultūros centre – LMTA simfoninių orkestras (vad. – M. Staškus)</i> , solistai K. Glinskaitė, E. Klimaitė, N. Kovalenkaitė, S. Liamo, J. Pavlovaitė, A. Pilibavičiutė, D. Kudrinas, L. Zigmantaitė, J. Kirstukas, M. Pogrebeniakas, R. Šveisteris. Dir. – M. Staškus
20 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – A. Mikutis	20 d. 14 val. – Molière o „ŠYKŠTUOLIS, ARBA MELO MOKYKLA“. Rež. – A. Pociūnas	23 d. 18 val. <i>Klaipėdos koncertų salėje</i> , – koncertas „Džiazo spalvos“. Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos bigbandas, trimitininkų, džiazo ir vokaliniai ansambliai, mušamųjų instrumentų orkestras, šokių grupė. Solistai E. Jurgaitytė, L. Vaičeliūnės, A. Rutkauskaitė, R. Rapalytė (vokalas), S. Šakenis (fortepijonas)
24 d. 18 val. – G. Apollinaire'o „TEIRESIJO KRŪTYS“. Rež. – G. Varnas	24 d. 18 val. – D. Zeliūnės „KŪNO VARTAI“. Vaidina S. Jakubauskas ir R. Krilavičiūtė („Laimingi žmonės“)	SIAULIAI
Mazoji salė	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
19 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKÉ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis	19 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – R. Everett „DEMONAI“. Rež. – G. Padegimas	18, 19 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – R. Everett „DEMONAI“. Rež. – G. Padegimas
20 d. 14 val. – R. Mikučio „LIUNĖS NUOTYKIAI“. Rež. – A. Grybauskaitė	20 d. 17 val. <i>Klaipėdos dramos teatre</i> – K. Dragunkajos „LUNAČIARSKO LUNA-PARKAS“. Rež. – D. Rabašauskas	20 d. 17 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas „Vivat Verdi“. Dalyvauja LMTA simfoninių orkestras (vad. – M. Staškus), LMTA mišrus choras (vad. – D. Puišys, J. Kalcas, G. Venislovas), solistai
Menų spaustuvė	Klaipėdos valstybinis dramos teatras	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
19, 20 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – PREMJERA! „59'ONLINE“. Idėjos aut. L. Vaskova ir R. Mačiūnaitė (programa „Atvira erdvė'13“)	19 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> – R. Everett „DEMONAI“. Rež. – G. Padegimas	27 d. 16.30 <i>Rietavo šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje</i> – A. Liutkutė (sopranas), G. Kvilkys (vargonai), choras „Dobilas“ (meno vad. ir dir. – G. Vaišnoraitė)
19 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – festivalis „Gaida“, „REPURTUARAS“. Rež. – J. Houben ir F. Rivalland (<i>Theatre des Bouffes du Nord</i> , Prancūzija)	20 d. 17 val. <i>Klaipėdos dramos teatre</i> – K. Dragunkajos „LUNAČIARSKO LUNA-PARKAS“. Rež. – D. Rabašauskas	VILNIUS
22 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – festivalis „Gaida“, „REPURTUARAS“. Rež. – J. Houben ir F. Rivalland (<i>Theatre des Bouffes du Nord</i> , Prancūzija)	20 d. 12 val. <i>Teatro kolonų salėje</i> – „VERPALŲ PASAKA“	Kongresų rūmai
23 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – K. Binko „SPARNUOTASIS MATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratus“)	23 d. 17 val. – C. Coleman „MIELOJI ČARITI“ Dir. – J. Geniušas	18 d. 19 val. – festivalio „Gaida“ pradžios koncertas. B. Wang (mušamieji), D. Kirilauskas (fortepijonas), Lietuvos valstybinis simfoninių orkestras. Dir. – M. Ozolinis
24 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „ANTIGONĖ (NE MITAS)“. Rež. – I. Stundžytė (teatro laboratorija „Atviras ratus“)	24 d. 18 val. – I. Kálmáno „MONMARTRO ŽIBUOKLÉ“. Dir. – V. Visockis	Vaka rai
KAUNAS	Šiaulių dramos teatras	VILNIUS
Kauno dramos teatras	18 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Patricko „MŪSU BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas	Rašytojų klubas
18 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė	18 d. 19 val. – PREMJERA! I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija) (Vilniaus mažasis teatras)	22 d. 17.30 – rašytojo R.P. Vanago kūrybos vakaras
19 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – F. von Schillerio „PLĒŠIKAI“. Rež. – A. Areima	24 d. 18 val. – PREMJERA! I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija) (Vilniaus mažasis teatras)	24 d. 17.30 – literatūrologės V. Daujotytė monografijos „Boružė, ropojanti plentu: prigimtinės kultūros kasinėjimai M. Martiničio kūryboje“ pristatymas. Kartu su knygos autore dalyvauja V. Bakas ir V. Sventickas
20 d. 12 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĒGELIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelę „Lape į kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė	19 d. 17 val. – „MANO TĒVAS – AGAME-MNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių). Rež. – K. Bogomolovas (Vilniaus mažasis teatras)	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
20 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – E. Scribe'o „PRIEŽASTYS IR PASEKMĖS“. Rež. – R. Banionis	23 d. 18 val. – ciklas „11 rudens vakarų“: filmai apie dailininkus M. Bulaką, A. Savicką ir K. Bogdaną	23 d. 18 val. – R. Everett „DEMONAI“. Rež. – G. Padegimas
22 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – G. Padegimo „JAH“. Rež. – G. Padegimas	23 d. 10 val. – D. Rodario „SIDABRINÉS STRĒLÉS KELIONĖ“. Rež. – D. Skamarakas	Bibliografinės žinios

Bibliografinės žinios

BENDRASIS SKYRIUS

Vilnius XIX amžiuje : atsiminimai / Josephas Frankas ; iš prancūzų kalbos vertė Genovaitė Dručkutė. – Vilnius : Mintis, 2013. – . [jr.]

Kn. 1. – 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 695, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-5-417-01062-0 : [35 Lt]

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Barbarų belaukiant : romanas / J.M. Coetzee ; iš anglų kalbos vertė Violeta Tauragienė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Vilnius : Spauda). – 207, [1] p. – („Baltų lankų“ rinkinė proza, ISSN 1822-6930). – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-9955-23-713-6 (jr.)

Išminčių dovanos : apskymai / O. Henry ; iš anglų kalbos vertė Silvija Lomsargytė-Pukienė. – 3-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 319, [1] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-23-700-6

Ka aš kalbu, kai kalbu apie bégimą / Haruki Murakami ; iš japonų kalbos vertė Jurgita Polonskaitė. – 2-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 191, [1] p. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-23-584-2 (jr.)

Maras : romanas / Albert Camus ; iš prancūzų kalbos vertė Rožė Jankevičiūtė. – 7-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 285, [2] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3500 egz. – ISBN 978-9955-23-701-3

Moteris narve : romanas / Jussi Adler-Olsen ; iš anglų kalbos vertė Vaiva Lešinskaitė. – Kaunas : Obuolyš [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 456, [3] p. – Knigučiklo „Department Q“ 1-oji knyga. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-562-3 (jr.)

Pabaigos jausmas : romanas / Julian Barnes ; iš anglų kalbos vertė Nijolė Regina Chijenienė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 364, [1] p. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-9955-23-690-0 (jr.)

Pasakojimas apie meilę ir tamsą : [autobiografinis romanas] / Amos Oz ; iš hebrajų kalbos vertė Kristina Gudelytė. – Vilnius : Mintis, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 527, [1] p. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 978-5-417-01060-6 : [25 Lt]

Private. Žaidynės : [detektivinis romanas] / James Patterson ir Mark Sullivan ; [vertė Ieva Albertavičienė]. – Vilnius : manoknya.lt, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 351, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-95416-9-3

Sirena : romanas / Tricia Rayburn ; iš anglų kalbos vertė Gabrielė Prišmantaitė. – Kaunas : Obuolyš [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 425, [2] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-403-553-1

Slemas : romanas / Colleen Hoover ; iš anglų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 251, [3] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1128-4 (jr.) : [24 Lt 72 ct]

Stipri kaip miris : romanas / Guy de Maupassant ; iš prancūzų kalbos vertė Juozas Naujokaitis. – 5-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 282, [1] p. – (Mažos didelės knygos). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-23-702-0

Tamošynės vaikai : knygos „Kitur yra manyje“ II dalis : [prisiminimai] / Algimantas Augustaitis. – Kėdainiai : [Spaudvita], 2013 (Kėdainiai : Spaudvita). – 147, [1] p., [15] iliustr. lap. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-637-99-8

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Gelmių naras ; ir, Dumblinas pajūrio monstras / James Gelsey ; iš anglų kalbos vertė Ričardas Jaščemskas. – Kaunas : Obuoliukas [i.e. MEDIA INCOGNITO], 2013 (Kaunas : Spaudos praktika). – 137, [2] p. : iliustr. – (Paslaugos istorijos). – Virš. aut. nenurodytas. – Antr. p. ir virš. virš. antr. Scooby-Doo. – Vir

„Princesė Diana“

Savaitės filmai

Didis grožis ***

Filmo herojus šešiasdešimtmetis Džepas Gambardela yra Romos gar-senybė, moterų numylėtinis, žurnalistas, pasibodėjęs „žmogiška fauna“, kurią stebi gulėdamas hamake. Prieš daug metų jo romaną pagyrė net Alberto Moravia, bet dabar Džepas jau neprivalo įrodinėti savo talento. Užtenka, kad jis viešai sako tiesą į akis ir yra gyvas visuotinės degradacijos liudijimas. Jis ir masto tik apie savo ir epochos baigtį. Žiūrint Paolo Sorrentino filmą – Romos elito pramogas, orgijas, naktines maudymosi fontane scenas, – sunku neprisiminti Federico Fellini ir jo groteskišką apokalipsés vaizdų, sukurta filmuose „Saldus gyvenimas“ ir „8½“. Regis, Sorrentino nusprendė ne tik pasityčioti iš tuščios ir dekadentiskos „Itali-jos po Berlusconi“, bet ir gana ciniškai pasišaipytį iš Fellini. Pagrindinį vaidmenį filme sukūrė Toni Servillo (Italija, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Don Žuanas ****

Josepho Gordon-Levitto veidu ir kūnu apdovanotas Naujojo Džersio barmenas, draugų vardinamas Don Žuanas, gali suvilioti kickvieną merginą. Scarlett Johansson Barbara traukia virus lyg magnetas. Tokių dvių personažų susitikimas tradicinėje romantičėje komedioje baigtuši nuobodžiomis vestuvėmis. Debiutiniame Gordono-Levitto (jis ne tik aktorius, bet ir šio filmo scenaristas bei režisierius) filme šis susitikimas yra pretekstas parodyti, kaip pornografija ir Holivudo filmai iškreipia mūsų maštymą apie erotiką ir ryšius. Džonas neskiria masturbacijos priešais kompiuterį nuo seksu, Barbara – realaus pasaulio ir fikcijos. Sandano kino festivalio žiūrovus sužavėjusioje antikomedijoje taip pat vaidina Julianne Moore (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Laiko tiltas ***

Richardas Curtis paraše populiařių filmų „Ketverios vestuvės ir vienos laidotuvės“, „Noting Hilas“ scenarius ir nusprendė pats tapti režisieriumi. Bet pagal nuosavą scenarijų sukurtam naujam jo filmui akivaizdziai pristigo tvirtos režisieriaus rankos. Nors filmo iščities taškas geras: 21-erų nedrasus advokatas Timas (Domhnall Gleeson) sužino, kad gali keliauti laiku, yra jausminga Timo ir žavios amerikietės Merės (Rachel McAdams) meilės istorija, sąmoningai ir šiltai rodomi Timo giminės ir pažiūstami, filmas įkūnija atpažįstamus senosios keistosios Anglijos bruožus, bet jam stinga vientisumo, jis pernelyg ištęstas. Vis dėlto žiūrėti „Laiko tiltą“ – malonu ir saugu, nes žavūs personažai tiksliai balansuoja tarp komedijos ir melodramos, humoro, ironijos ir žmogiškų silpnybių. Gal kam nors jis ir pasirodys per saldus, bet pavargusiems nuo realybės antiutopiją žiūrovams kartais stinga optimistinių filmų apie meilę ir laiko tekėmę. Ir perspėjimo, kad reikia būti atsargiam: kiekviens sugrįžimas į pratęjį gali pakelti ateitį. Taip pat vaidina Billas Nighty, Lydia Wilson, Lindsay Duncan, Richardas Cordery, Joshua McGuiras, Tomas Hollanderis (D. Britanija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Princesė Diana **

Filmo herojė – viena populiausiai žiniasklaidos stabų. Jos gyvenimas aprašytas ir užfiksuotas daugybėje knygų, dokumentinių filmų, nuotraukų. Naujojo filmo kūrėjai – scenaristas Stephenas Jeffreys ir režisierius Oliveris Hirschbiegelis – nusprendė atskleisti menkiau žinomą „žmonių princesės“ meilės istoriją. Filme rodomi paskutiniai dveji princesės gyvenimo metai nuo tos akimirkos, kai ji įsimylėjo gydytoją Hasnatą Khaną. Deja, visas filmas skesta marmeladė ir banalybėse, jam pristigo net menkų pastangų pasigiliinti į princesės ir Bakingemo rūmų konfliktą, herojės santykius su žiniasklaida, sūnumis. Nepaisant didvyriškų (nors kartais ir karikatūriškų) Naomi Watts pastangų, jos herojė pagal visas hagiografijos taisykles kurtame filme labiau primena ne šventąją, o tiesiog auksiniamė narvelyle uždarytą naivią vištelę, svajonę apie laisvę ir meilę. Dar suniai suprasti, kodėl toks nesimpatiškas vyriškis kaip daktaras Khanas (Naiveen Andrews) nusipelňė jos meilės (Belgija, Prancūzija, Švedija, D. Britanija, Mozambikas, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, ***** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

18–22, 24 d. – Turbo (3D, JAV) – 11.15, 13.30, 16.15, 18.30, 21.15; 23 d. – 11.15, 13.30, 16.20 (lietuvių k.); 19, 20 d. – 11.30 (originalo k.)
18–24 d. – Turbo (JAV) – 12, 14.30, 17 val. Penktoji valdžia (JAV) – 12.30, 15.30, 18.15, 21.15
Šokių aikštėlės dievai (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 22 val.

21–24 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (3D, JAV) – 15.20
21–24 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (JAV) – 14.15

18–24 d. – Lotynų Amerikos kultūros dienos „In Latino 2013“
18–20 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 15.20, 17.30, 19.45, 21.30; 21–24 d. – 17.30, 19.45, 21.30

18, 19 d. – Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 11.30, 14.15, 18.30; 20 d. – 11.30, 14.15; 21–24 d. – 11.30, 18.30

18, 19, 21–24 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11.45, 16, 19.30; 20 d. – 11.45

18–24 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 12.15, 20.30
18, 19, 21–24 d. – Išlikimo eksperimentas (JAV) – 16.45, 21 val.; 20 d. – 16.45

18–24 d. – Pabėgimo planas (JAV) – 19.15, 21.45
18, 19, 21, 22 d. – Monstrų universitetas (3D, JAV) – 11, 13.30; 20 d. – 13.30; 23 d. – 11 val.

18–24 d. – Sparnai (3D, JAV) – 11, 13.10
Sparnai (JAV) – 14.15, 16.45

Don Žuanas (JAV) – 19.15, 21.45
Viškas įskaičiuota. Naujuju rusų nuotykių Turkijoje (Rusija) – 18, 22 val.

Princesė Diana (D. Britanija, Prancūzija, Švedija, Belgija) – 13.45, 18.45
Bégančios kortos (JAV) – 16.20

Kaliniai (JAV) – 21.30

Smurfai 2 (JAV) – 11.45

Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 15.15

Laiko tiltas (D. Britanija) – 14 val.

20 d. – Šrekas. Ilgai ir laimingai (JAV) – 11 val.

Cinemas Akropolis

18–24 d. – Turbo (3D, JAV) – 11, 13.45, 16.15, 18.45, 21.15

Turbo (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 14.45

Šokių aikštėlės dievai (JAV) – 12.50, 17, 19, 21.30

Penktoji valdžia (JAV) – 16, 18.15, 21 val.

21–24 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (3D, JAV) – 14.15

21–24 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (JAV) – 10 val.

18–24 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 16.45, 19.30, 19.45, 21.30

19, 20 d. – Sparnai (3D, JAV) – 12 val.

18, 19, 21–24 d. – Laiko tiltas (D. Britanija) – 15 val.

18, 19, 21–24 d. – Bégančios kortos (JAV) – 17.40

18, 19, 21–24 d. – Don Žuanas (JAV) – 19.50

18, 19, 21–24 d. – Išlikimo eksperimentas (JAV) – 22 val.

18–24 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 13 val.

Viškas įskaičiuota. Naujuju rusų nuotykių Turkijoje (Rusija) – 15.45; 20 d. –

Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 10.30

Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 10.45, 18.18

Princesė Diana (D. Britanija, Prancūzija, Švedija, Belgija) – 13.15, 20.30

21–24 d. – 20.30

18–24 d. – Sparnai (3D, JAV) – 11.45, 14.15

Sparnai (3D, JAV) – 10.45

Monstrų universitetas (JAV) – 10.30

Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 15.20

18, 19, 21–24 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 12 val.

18, 19, 21–24 d. – Laiko tiltas (D. Britanija) – 15 val.

18, 19, 21–24 d. – Bégančios kortos (JAV) – 17.40

18, 19, 21–24 d. – Don Žuanas (JAV) – 19.50

18, 19, 21–24 d. – Išlikimo eksperimentas (JAV) – 22 val.

18–24 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 13 val.

Viškas įskaičiuota. Naujuju rusų nuotykių Turkijoje (Rusija) – 15.45; 20 d. –

Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 10.30

„Nepatogus kinas“

23 d. – Arbatas ar elektra (Belgija, Prancūzija, Marokas) – 20.30

23 d. – Dievas myli Ugandą (JAV) – 18.30

24 d. – Pasirodymas (Prancūzija, JAV) – 19 val.

24 d. – Saulės mamos (JAV, Danija, Egiptas) – 18.30

Ozo kino salė

18 d. – Tikrovės pinklėse (rež. J. Lingys);

Perlas (rež. L. Kairys) – 16 val.

18 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 17.40

19 d. – Samsara (JAV) – 14 val.; 22, 24 d. – 17.40

19 d. – Duburus (rež. G. Lukšas) – 17.40

22 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją

„Skalvijos“ kino centras

18 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) –

16.20; 19 d. – 20 val.; 20 d. – 18.10; 21 d. – (rež. G. Žickytė) – 16 val.

16.30; 22 d. – 21 val.

18 d. – Amžinas sugrįžimas (Ukraina) – 19 val.;

20 d. – 16 val.; 21 d. – 20.50

18 d. – Šventieji motorai (Prancūzija, Vokietija) – 21.10, 19 d., 19 d. – 17.50, 22 d. – 18.50

19 d. – Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 21.10; 19 d. – 17.50, 22 d. – 18.50

20 d. – Streikas (rež. R. Zabarauskas) – 19.10

19 d. – Tvenkinio paslaplys (Prancūzija) – 13.30

20 d. – Krokodilai (Vokietija) – 14 val.

Žmogaus teisių kino festivalis „Nepatogus kinas“

23 d. – DuoKiti mums pinigų (Švedija) – 17.30

23 d. – Naujos technologijos, sena tvarka (JAV) – 18.45

18, 19